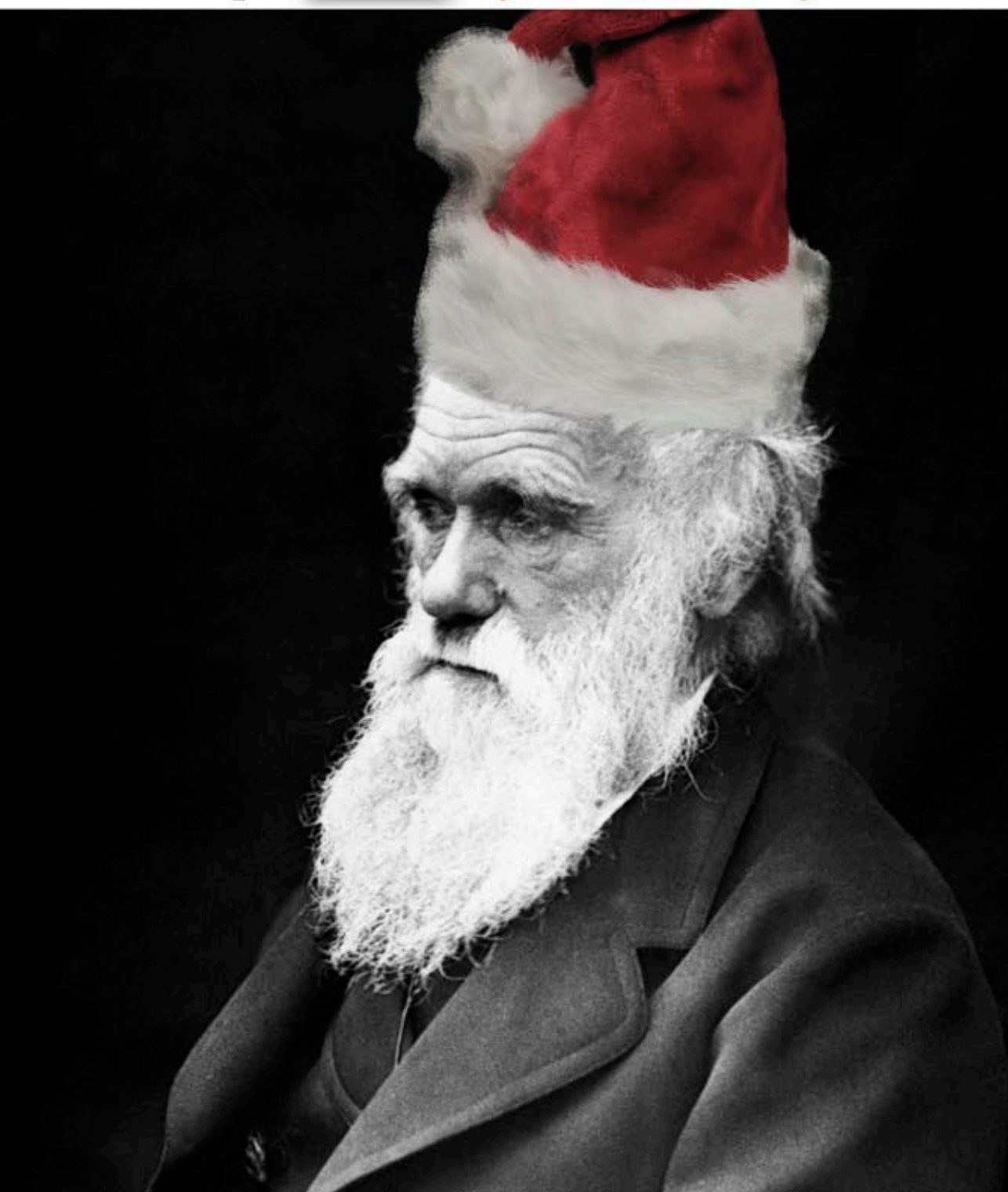

6 / 2009 - Vapaa-ajattelijain liitto ry

Vapaa Ajatteliija

Vapaa-ajattelijain liitto ry – Fritänkarnas förbund rf

PUHEENJOHTAJA

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

<http://jussikniemela.blogspot.com/>

VARAPUHEENJOHTAJA

Robert Brotherus

045 114 5602

robert@iki.fi

PÄÄSIHTEERI

Eino Huotari

044 081 6543

eino.huotari@kolumbus.fi

LIITTOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA

Olavi Korhonen

0500 556 010

olavi.korhonen@pp.inet.fi

TOIMISTO

Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

0440 715 601

(09) 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto on avoinna arkisin klo 11–15.

KOTISIVU

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

PANKKIYHTEYS

Sampo 800014-85180

(Lahjoitus- ja testamenttitili sama.)

Kansikuva

J.Joystick

Vapaa Ajatteliija

65. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

Toimitusneuvosto

Susanna Niinimäki, Heljä Pekkalin, Teuvo

Pykönen, Anniina Tapioharju, Jaakko

Wallenius.

Taitto

Tampereen seudun Työllistämisyhdistys

Etappi ry / Mediapaja

050 431 0077

mediapaja@etappi.info

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto / Toimisto

Neljäs linja 1

00530 Helsinki

0440 715 601

(09) 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu: 235 €

Puoli sivua: 135 €

1/8 sivua 50 €

Tilaushinta

25 € /vuosi

Kuusi numeroa vuodessa.

Painopaikka

Kirjapaino Uusimaa

Painos

2700 kpl

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

Helmikuussa 2010. Lehteen tulevan

aineiston tulee olla päätoimittajalla 15.1.

mennessä.

Vapaa Ajatteliija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta

lehden toimituksen ja julkaisijan

näkemyksiä.

Pääkirjoitus

Jussi K. Niemelä

Uudistuva vapaa-ajattelu

Vapaa Ajatteliija -lehti on vuosien varrella uudistunut monta kertaa. Lehden aihepiiri on kuitenkin pysynyt pitkälti samana. Kun uusia aiheita on tullut mukaan, moni vapaa-ajatteliija on jopa ihmetellyt. Yksi merkittävä muutos viime vuosina on ollut islamkritiikin lisääntyminen.

Vapaa-ajattelijat ovat uusien haasteiden edessä, koska islaminuskosten määrä Euroopassa lisääntyy samaan aikaan kun perinteinen luterilaisuus vähenee. Vaikka kirkosta erotaan edelleen ahkerasti, muslimien määrä kasvaa syntyvyyden ja maahanmuuton myötä. Moni muslimi kokee uskontonsa tärkeäksi identiteetilleen ja pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan lainsäädäntöön, jotta uskonnolliset tarpeet sekä säädökset otettaisiin paremmin huomioon.

KUVA: PETRI PUROMIES, WWW.COMPIC.FI.

Myös vapaa-ajattelun tulee uudistua ja olla ajassa kiinni. Kansainvälisesti katsottuna uskonnot näyttäisivät muuttuvan konservatiivisemmiksi ja vaikkapa islamin kasvuun Euroopassa tarjoillaan helposti vastalääkkeeksi kristinuskon voimistumista. Mutta kyseisillä uskonnoilla on yhteinen historia; ne ovat samasta puusta veistettyjä. Tällä hetkellä islam on yleisesti ottaen konservatiivisempi, mutta se ei suinkaan tarkoita etteikö kristinusko - katolilainen, luterilainen ja ortodoksinen - olisi vanhoillisissa muodoissaan yhtä suuri uhka ihmisoikeuksille. Sama pätee tietenkin vanhoilliseen juutalaisuuteen, onhan juutalaisuus sekä islamin että kristinuskon alkujuri.

Hiljattain Vantaan Korsossa luterilainen seurakunta ja paikalliset imaatit päättivät lähentyä sekä ryhtyä yhteistyöhön. Ensimmäisessä asiassa koskeneessa uutisessa nähtiin, miten nämä kaksi Abrahamin uskontoa suhtautuvat uskonnottomiin. Uskosta luopuneet tai uskonnottomat leimattiin uutisessa moraalittomiksi, vaikka kansainväliset tutkimukset osoittavat päinvastaista.

Jos Suomen uskonnollinen väestö muuttuu vanhoillisemmaksi, uskonnottomat ovat vähemmistöistä ottavana osapuolena seksuaalivähemmistöjen ohella. Myös naisten asema saattaa vähitellen huonontua, koska Abrahamin uskonnot ovat patriarkalisia.

On selvää, että vapaa-ajattelun on vastattava ajan haasteisiin muuttamalla. Maallinen yhteiskunta on ainoa tie toimivaan moniarvoiseen, vakaumusten tasa-arvoa kunnioittavaan kulttuuriin. Jos uskonnot saavat lisää vapauksia ja valtaa, ne kenties entiseen tapaan pyrkivät rajoittamaan ei-uskonnollisten vapauksia. Tähän on syytä kiinnittää huomiota julkisuudessa määrätietoisesti ja rohkeasti.

Samalla on hakeuduttava vuoropuheluun uskon-yhteisöjen liberaalien edustajien kanssa. Vapaa-ajatteliijoilla on yhteinen intressi maltillisten uskovien kanssa – ihmisoikeudet. Ne ovat lopulta kaikkien, myös uskovien, etu. ■

PHOTO CREDIT: © CHRISTIAN WITKIN

Julkinen väittely valaisee hämärän

Aki P. Lehtinen

Christopher Hitchens on julkinen intellektuelli, jolle ”mikään ei tietenkään ole pyhää”. Maailmanlaajuiseen kuuluisuuteen hän nousi kirjallaan Jumala ei ole suuri: Kuinka uskonto myrkyttää kaiken (2007, suom. 2008). New York Times -lehti totesi teoksesta, että Jumalan tulisi olla imarreltu: ”Toisin kuin niin monet hänen huomiotaan halajavat, Hitchens kohtelee häntä aikuisena”. Hitchens, 60, kirjoittaa viimein myös itsestään: hänen muistelmiaan odotetaan julkaistavaksi keväällä 2010.

”– Jos olet uskonnon puolustaja ja saat kutsun väittelyyn Christopher Hitchensin kanssa, kieltäydy.”

Richard Dawkins

Christopher Hitchensin poleemiset sivalukset ovat aiemmin – ennen monoteistisiä pääuskontoja – osuneet kirjamuodossa muiden muassa Henry Kissingeriin (”sotarikollinen” ja ”säälimätön ulkomaisten diktatuurien tukija”) ja Bill Clintoniin (”raiskaaaja”, joka ”hukkasi kahdeksan vuotta Yhdysvalloilta”).

Hitchens kutsui prinsessa Dianaa tämän kuoltua ”tekohymyileväksi bambinarsistiksi” ja edesmennyttä Äitiä Teresaa ”varastelevaksi ja fanaattiseksi albaanikäpiöksi”, ”köyhyyden ystäväksi” ja ”köyhien viholliseksi”.

Sentimentaalisen roskapuheen sijasta on tärkeää sanoa suoraan, jos joku vaikutusvaltainen ihminen tai hahmo ei ansaitse saamaansa mainetta. Tämä ajatus tuntuu olevan Hitchensin kantava teema.

Toisaalta Hitchensillä on myös sankareita, jotka ovat päässeet hänen esseististen teostensa pääosaan. Yhdysvaltain perustajiin kuulunut Thomas Paine (1737–1809) ja maan perustuslain laatinut Thomas Jefferson (1743–1826) olivat valistusajattelijoita, joiden jättämään älylliseen perintöön Hitchens uskoo.

Hitchens muutti Yhdysvaltoihin jo vuonna 1981, ja sai maan kansalaisuuden vuonna 2007 oman toiveensa mukaisesti syntymäpäivänään 13. huhtikuuta. Sama päivämäärä on myös Jeffersonin syntymäpäivä.

SANAT OVAT ASEITA AJATUSTEN SODASSA

Kirjallisena intellektuellina ja kriittisenä poliittisena journalistina Hitchens pitää merkittävimpänä esikuvanaan George Orwellia (1903–1950). Kirjassaan *Why Orwell Matters* (2002) Hitchens riisuu sankarinsa ideologisista tulkinnoista ja esittää hänet kirjoittajana, joka oli kautta linjan ajattelussaan riippumaton ja kritiikissään lahjomaton.

Hitchensiä itseään kohtaan esitetty kritiikki ei ole aina sanonut hänestä samaa. Suurin osa englanninkielistä vasemmistoälymystä käänsi entiselle tove-

rilleen selkensä, kun Hitchens kannatti julkisesti toista Irakin sotaa sekä G.W. Bushin uudelleenvalintaa presidentiksi.

Alexander Cockburn, Hitchensin entinen ystävä ja kollega vasemmistolaisesta Nation-lehdestä, kutsui Hitchensiä ”valehtelevaksi, itseriittoiseksi, läskiperseiseksi ketjupolttajajuopoksi, opportunistiseksi ja kyyniseksi toisinajattelijaksi”, joka tarttuu aina suurimman näkyvyyden tarjoaviin aiheisiin ja asetelmiin.

Hitchens oli koko 1970-luvun ajan yksi näkyvimmistä ja arvostetuimmista vasemmistolaisjournalisteista. Kääntyminen G.W. Bushin konservatiivihallituksen tukijaksi sai sodanvastaisuudestaan tunnetun brittipoliitikko George Gallowayn sanomaan, että Hitchensissä nähtiin uskomaton muodonmuutos: ”Ensimmäistä kertaa maailmanhistoriassa perhonen muuttui takaisin toukaksi.” Hitchens kutsuu itseään vasemmistotaantumuksellisuutta vastustavaksi ”ihmisoikeushaukaksi”.

JULKISUUS ON ÄLYKÖN HYVE

Värikkäissä debateissa, joihin Hitchens kerta toisensa jälkeen hakeutuu, hän yleensä itse selviytyy voittajana. Hitchensistä kirjoitetuissa henkilökuissa toistuvat kuvaukset hänen ”ensyklopedisesta muististaan” ja lyömättömistä argumentaatiotaidoistaan.

Hitchens aina perustelee näkemyksensä, ja vaatii armotta samaa muilta – ikään, ihonväriin, sukupuoleen tai älylliseen ja sosiaaliseen asemaan katsomatta.

Hän pitää esimerkiksi amerikkalaisen oikeiston tukemista johdonmukaisena liikkeenä, sillä ”vasemmistosta on tullut taantumuksen voima”. Merkittäviä tapahtumia Hitchensin siirtymän taustalla olivat hänen hyvän ystävänsä kirjailija Salman Rushdien vuonna 1989 Iranin päämieheltä saama kuolemantuomio sekä terroristien hyökkäys Yhdysvaltoja vastaan 11. syyskuuta 2001.

Hitchensin mukaan vasemmistoälymyystö reagoi molempiin tapahtumiin järjettömästi: antaen tukensa väkivaltaisille uskonnollisille fanaatikoille. Hitchensistä on myös vaikea käsittää, että osa läntisestä vasemmistosta jätti tervehtimättä ilolla 20 vuotta sitten tapahtunutta itäisen Keski-Euroopan vapautumista kommunistisesta totalitarismista.

Oli Hitchensin poliittisista näkemyksistä mitä mieltä tahansa, hänen ansionaan on pelata aina avoimin kortein. Hitchens esittää argumenttinsa ja perustelunsa julkisesti lehtiartikkeleissa, joita julkaisevat maailman arvostetuimpiin kuuluvat julkaisut, esimerkiksi The Atlantic Montly, The London Review of Books, Granta, Harper's, The Los Angeles Times Book Review, New Left Review, Slate, The New York Review of Books, Newsweek International, The Times Literary Supplement ja The Washington Post. Hitchensin ainutlaatuinen tuotteliaisuus on laajan ja jatkuvan hämmästelyn aihe.

Hän on kirjoittanut 17 kirjaa sekä toimittanut lukuisia teoksia, muun muassa ateistisen kirjallisuuden antologian *The Portable Atheist* (2007). Kirjoittamisen lisäksi Hitchens toimii vierailevana kirjallisuuden professorina yhdysvaltalaisissa yliopistoissa.

Julkinen intellektuelli myös esiintyy säännöllisesti television ja radion keskusteluohjelmissa väittelemässä vastapuolensa kanssa. *Jumala ei ole suuri* -kirjan julkaisun yhteydessä Hitchens kiersi ympäri Yhdysvaltoja markkinoimassa kirjaansa. Hän antoi tunnin mittaisissa yliopisto- ja kirjakauppaluennoksissaan aina kosolti aikaa yleisön joskus vihaisillekin kysymyksille.

Hitchens onkin paitsi julkinen poleemikko, myös ja ennen muuta julkinen keskustelija. Hän on esittänyt avoimen kutsun kaikkien uskontokuntien edustajille heittäytyä kanssaan julkiseen väittelyyn, mutta vain harvat uskontokunnat ovat tarttuneet syöttiin.

Ehkä he ovat kuunnelleet toista militanttia ateistia, brittibioologi Richard Dawkinsia: ”Jos olet uskonnon puolustaja ja saat kutsun väittelyyn Christopher Hitchensin kanssa, kieltäydy. Hänen älykkäät nokkeluutensa, hänen valmis varastonsa täynnä historiallisia sitaatteja, hänen kirjasisivystyksellinen eleganssissa ja hänen vaivaton tapansa muodostaa hienostuneita lauseita [...] uhkaisivat väitteitäsi vaikka sinulla olisi joitakin hyviäkin käytettävissäsi [...]”

Esimerkkejä tästä on YouTuben ja Google Video -sivuston videoituissa debateissa.

HYÖKKÄÄVÄ VAPAUDEN PUOLUSTAJA

Hitchens siis hyökkää, mutta hyökätessään hän asettaa itsensä ja argumenttinsa alttiiksi kritiikille. Hän

”– Elän maailmassa, jossa minulla on viisi kiistaa päivässä, jokainen niistä sellaisen ihmisen kanssa, joka todella jostain syystä potuttaa minua.”

Christopher Hitchens

ei ole varsinaisesti kirjoittanut itsestään ennen tänä keväänä ilmestyväksi luvattuja muistelmia, mutta hän usein käyttää argumentaatioissaan kirjeenvaihtajana ympäri maailmaa keräämiään kokemuksia.

Hitchens on yksi harvoja toimittajia, jotka ovat käyneet sekä Irakissa, Iranissa että Pohjois-Koreassa. Jälkimmäinen on hänen mukaansa – ateistisesta kommunismistaan huolimatta – maailman uskonnollisin valtio. Pohjois-Koreassa palvotaan suurta johtajaa aamusta iltaan ilman taukoa – tai vaihtoehtoa.

Hitchens antaa lukijalle käsityksen, että hän tietää mistä puhuu. Jumala ei ole suuri -kirjassa hän kertoo eräästä argumentista näin:

Konservatiivitoimittaja Dennis Prager sattui samaan paneelikeskusteluun Hitchensin kanssa, ja uskonnollisista kysymyksistä puhuttaessa hän tunnettuna kristittyinä rohkeni esittää Hitchensille seuraavan haasteen: ”Kuvittele itsesi iltamyöhäisellä vieraspaikalla kaupungissa, ja näet suuren miesjoukon kävelevän vastaasi. Kuvittelisitko tässä tilanteessa olosuhteiden turvallisemmaksi vai uhatummaksi, jos tietäisit että nämä miehet ovat juuri tulossa rukoushetkestä?”

Hitchensin vastaus ällistyi kysyjän: ”Jos pysytelään vain alkukirjaimessa ’B’, voin kertoa seuraavista vierailemistani kaupungeista: Belfast, Beirut, Bombay, Belgrad, Betlehem ja Bagdad. Voin kokemuksella perustella, miksi jokaisessa paikassa erikseen tuntisin oloni välittömästi uhatummaksi, jos tietäisin että minua hämäläisessä lähestyvä miesjoukko

olisi tulossa uskonnollisesta kokoontumisesta.”

Ja sitten Hitchens kertoo kokemuksensa kustakin kaupungista.

Politiikassakin Hitchens voi vedota kokemuksensa, sillä hän usein tuntee ihmiset, joista hän kirjoittaa: ”[J]os irakilaiset ja kurditoverini alkavat sanoa, että ’tiedäthän, toivomme että se [Yhdysvaltain miehitys] ei olisi koskaan tapahtunut’, siinä tapauksessa myöntäisin, että oma näkemykseni on jäänyt eristyksiin”.

VASTAKKAINASETTELUN AIKA EI OLE OHI

Siirtyminen vasemmistosta oikeistoon – tai uskontoja vastaan hyökkääminen – ei kuitenkaan ole tarkoittanut, että Hitchens olisi jäänyt kokonaan yksin.

Poliittisesti hänen kanssaan samoilla linjoilla ovat olleet anti-islamistisine kirjoineen muiden muassa Nick Cohen (*What's Left?*) ja Andrew Anthony (*The Fallout*). Kirjoittajat ovat ihmetelleet, miksi islamistinen terrorismi on saanut ymmärrystä eurooppalaiselta vasemmistolta ”monikulttuurisuuden” nimikkeen alla.

Uskonnollisuuden vastaisessa kampanjassaan Hitchens on ryhtynyt niin kutsuttujen kolmen muun ”hevosmiehen” kanssa. Heitä ovat brittibioologi Richard Dawkins (Jumalharha, 2006, suom. 2007), yhdysvaltalaisfilosofi Daniel Dennett (Lumous murtuu: Uskonto luonnonilmiönä, 2006, suom. 2007) ja yhdysvaltalaiskirjailija Sam Harris (Uskon loppu: Uskonto, terrori ja järjen tulevai-

suus, 2004, suom. 2007).

Matti Kinnunen on suomentanut Hitchensin uskontokritiikin, Kimmo Pietiläinen kolme muuta sekularismin ja rationalismin puolustuspuheenvuoroa.

Brittiläisen The Observer -laatumiehen kolumnistina tunnetun Cohenin mukaan Hitchensin riidanhalluselta tuntuva ajattelutapa onkin ymmärrettävissä kolmen valistusajalta periytyvän periaatteen sovelluksena. Näitä ovat sekularismi, rationalismi ja feminismi – ja Hitchensille ne ovat ideaaleja.

Hän ei varsinaisesti ole tukenut aikalaisten feministejä: pitkässä kolumnissaan Vanity Fair -lehdessä Hitchens kirjoitti otsikolla ”Miksi naiset eivät ole hauskoja” naispuolisista stand up -koomikoista, tosin pilkaten enemmän miehiä kuin naisia.

Hitchens kantaa poliittista oikeassa olemisen taakkaa. Kirjallisuuden professori Stefan Collinin mukaan Hitchensin työstä saa sen käsityksen, että kirjoittajalle on hyvin tärkeää todistaa olevansa oikeassa ja olleensa aina oikeassa:

”[O]ikeassa oman puolensa valitsemisen suhteen, oikeassa siinä että on olemassa puolita ja että johonkin niistä pitää kuulua; oikeassa siinä mihin suuntaan maailma on menossa ja oikeassa silloin, kun niin monet toiset, erityisesti hyvää tarkoittavat hyväosaiset toiset, ovat todistettavasti väärässä.”

Prospect-lehden Alexander Linklater on puolestaan kuvannut Hitchensin väittelystrategiaa seuraavasti: ”Hänen lähtökohtansa on aina vastakkainasettelu, hänen menettelytapansa on kamppailla ristiriidan kanssa, ja hänen päätehtävänsä on varma asema.”

Hitchens ei itsekään peittele tätä: ”Elän maailmassa, jossa minulla on viisi kiistaa päivässä, jokainen niistä sellaisen ihmisen kanssa, joka todella jostain syystä potuttaa minua. Ja jos en saa riittä syntymään, menen etsimään sitä, varmistaakseni että luotan omiin argumentteihini, teroittaakseni niitä.”

VIINA, KIRJALLISUUS JA POLITIIKKA

Henkilönsä kohdistuvista lukuisista kritiikeistä Hitchens on sanonut, että hän tuntee voittaneensa, kun vastustajat joutuvat turvautumaan ad hominem -argumentteihin. Sellaisia on kuultu erityisesti Hitchensin maineikkaasta suhteesta alkoholiin.

Arvostetun yhdysvaltalaisen radioaseman National Public Radion toimittaja Guy Raz aloitti vuonna 2006 haastattelureportaasinsa näin: ”Christopher Hitchens on jo baarissa odottamassa, kun saavun paikalle. Rothman-savukerasia töröttää rintataskusta ja kädessään hänellä on punaruskea lasillinen viskiä (Johnny Walker Black Label), joka on melkein tyhjä kun hän tilaa seuraavaa. Tämän nel-

”Kun valtion kaikki puolueet ovat olleet yhtä mieltä jostakin asiasta, yksittäiset kirjailijat ovat luoneet moraalisen tilan totuudemukaiselle argumentaatiolle.”
Christopher Hitchens

jän tunnin lounaan aikana Hitchens nauttii helpomaisesta neljä tuplaviskiä, kolme lasillista punaviiniä ja kuusitoista savuketta.”

Hitchens ei ole koskaan peitelty tapojaan, vaan pikemminkin rakentanut juomisestaan legenda: ”Olen huomannut, että [alkoholi] auttaa minua keskittymään. Käytän [alkoholia] toisinaan, koska sillä on paradoksaalinen vaikutus, se pitää minut hereillä.” Hän on myös sanonut juovansa, koska pitkästymisen kauhistuttaa häntä, ja ihmiset ovat usein tylsiä.

Hitchens on nykyään savuton, ja hänen kerrotaan juovankin vähemmän.

Hitchensin pysyvä intohimo onkin ollut kirjallisuus. Silloinkin kun Hitchens kirjoittaa politiikasta, hänen tavoitteensa on selvästi sama kuin hänen esikuvallaan George Orwellilla: tehdä poliittisesta kirjoittamisesta taidetta.

Kaunokirjallisuus on kuitenkin ollut paitsi yksi Hitchensin leipälajeista kirjallisuuskriitikko- na, myös kasvualusta hänen hahmolleen julkisena intellektuellina.

Maailman arvostetuimmissa kirjallisuuslehdissä julkaistuista Hitchensin kritiikeistä ja esseistä on koottu teos *The Unacknowledged Legislation: Writers in the Public Sphere* (2000, ”Tunnustamaton lainsäädäntö: kirjailijat julkisen alueella”). Siinä Hitchens esittää, että ”jotkut taiteilijat ovat lähes tahtomattaan tuottaneet suuria poliittisia kirjoituksia”.

Hänen kirjansa nimi sekä hänen lähtökohtansa on lainattu runoilija Percy Shelleytä: poliittisen konsensuksen – pakotetun tai demokraattisesti hyväksytyn – vallitessa kirjailijat ovat usein osoittautuneet julkisen keskustelun ainoiksi toivoiksi.

Hitchens kirjoittaa, että ”kun valtion kaikki puolueet ovat olleet yhtä mieltä jostakin asiasta, yksittäiset kirjailijat ovat luoneet moraalisen tilan totuudemukaiselle argumentaatiolle”.

Hitchensin hahmottelemassa kirjallispoliittisessa kulttuurissa kirjallisuudella voi olla suurempia kuin poliittisia vaikutuksia. Miekka on usein kynää mahtavampi, mutta on jotakin mihin kynä pystyy ja miekka ei. Hitchens muistuttaa Bertolt Brechtistä, joka totesi, että panssarivaunussa on yksi heikko kohta: sen kuljettaja. Mitä jos kuljettaja on juuri lukenut hyvää kirjallisuutta, tai hänen mielessään pyörii hieno laulu tai runo... ■

Tämän kirjoituksen aineistona on käytetty Christopher Hitchensin kirjojen, artikkelien sekä tv- ja luentotalenteiden lisäksi seuraavien lehtien Hitchens-henkilökuvia ja -haastatteluja: The Atlantic, Haaretz, New York Magazine, The New Yorker ja Prospect.

HITCHENS-AINEISTOA

Kirjoja suomeksi:

- Rakkaus, köyhyys ja sota. (Love, poverty and war: Journeys and essays, 2004.) Suomentaneet Kimmo Paukku ja Hanna Sola. Helsinki: Avain, 2007.
- Jumala ei ole suuri: Kuinka uskonto myrkyttää kaiken. (God is not great: How religion poisons everything, 2007). Suomentanut Matti Kinnunen. Helsinki: WSOY, 2008.

Kirjoja ja kirjoituksia englanniksi:

Ks. täydellinen bibliografia osoitteessa http://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_Hitchens

Dokumenttielokuva englanniksi:

Collision : ”Is Christianity GOOD for the World?”, 2009.

Lehtiartikkeleita internetissä:

Ks. muun muassa <http://www.hitchensweb.com/>

Luentoja, haastatteluja ja väittelyitä internetissä:

Hae ”Christopher Hitchens” osoitteissa youtube.com ja video.google.com

Joulu ilman Jeesusta

Jaakko Wallenius

Olemme vaimoni kanssa molemmat olleet nuoresta asti uskonottomia, mutta meille jouluna vieraisille tuleva tuskin huomaisi tätä tosiasiaa mistään. Joulukuusi rehoittaa nurkassa, joulukinkku paistuu uunissa ja joululaulut raikuvat. Ja miksi eivät raiku, sillä jokainen historiaa tunteva tietää, ettei joulujuhlalla ole oikeasti alun perin mitään tekemistä kristillisen uskon kanssa.

Joulu oli jo muinaisille pakanallisille germaanikansoille aivan yhtä suuri juhla jo ennen kuin heidät käännettiin kristinuskoon. Myös pakanallisille roomalaisille joulu oli tärkeä juhla kauan ennen Jeesusta. Vuoden lyhyin päivä kun on väistämättä ollut äärettömän tärkeä päivä kaikille pohjoisen kansoille. Kristilliset kirkot huomasivat pian, ettei pakanallisten juhlien kanssa kannattanut ryhtyä kilpailemaan, sillä vuoden kierron merkkipaalujuhliminen on ollut aina hyvin tärkeää ihmisille.

Kirkko etenikin koukkausliikkeellä ja julisti nopeaan tahtiin kaikki pakanoiden tärkeät päivät ihan omiksi juhlapäivikseen. Näin joulusta tuli kristillisen uskonnon perustajan syntymäpäivä, vaikka minäkään suuntaisia todisteita uskonnon perustajan syntymähetken todellisesta ajankohdasta ei kirkkoisilla ole koskaan ollutkaan esittää. Todisteiden puute ei kuitenkaan ole koskaan ollut toiminnan esteenä uskon asioissa.

Joulusta on myöhemmin kehittynyt hyvin tärkeä perheyhteyden ja anteliaisuuden juhla. Toisaalta samaan aikaan juhlan uskonnollinen sisältö on Länsi-Euroopassa viime vuosikymmeninä jo lähes kadonnut. Moni kokee jouluun nykyisin liittyvän rauhoittumisen ja hiljentymisen kuitenkin jotenkin uskonnollisina asioina ja uskonnon ansioina, vaikka uskontoa ei todellisuudessa tarvita mihinkään rauhan ja rakkauden tunteiden kokemiseksi perheyh-

teisön harvinaisissa yhteiskokoonntumisissa.

Joulu onkin varmasti monelle hyvin tärkeä syy pysyä kristillisen yhteisön jäsenenä, kun syvään perheyhteyteen ja joulun viettoon liittyvä mystisyys lähestyvä rauhan ja turvallisuuden tunne koetaan vanhan perinteen vuoksi uskonnollisena tuntemuksena. Upeita tuntemuksia ja perheyhteyttä merkitsevästi joulusta luopuminen olisi monelle liian suuri hinta uskon julkisesta hylkäämisestä.

Minun mielestäni ei uskonottomalla ole kuitenkaan mitään syytä olla juhlimatta perheyhteyden ja valon voiton juhlaa kaikkien ikivanhojen perinteiden mukaisesti. Pitää olla todella niuhu uskonnon kieltäjä, jotta näkisi joulupukissa, joulukuusessa, joulukinkussa tai joulukoristeissa minkäänlaisia häiritseviä kristillisiä yhteyksiä.

Joulujuhlan kautta on kuitenkin loppujen lopuksi aina juhlistettu valon voittoa pimeydestä, vaikka siinä ohessa osa väestöstä onkin halunnut viettää myös oman uskontonsa perustajan syntymäpäivää. Meillä ei olekaan mitään syytä hylätä yhteisiä ikivanhoja perinteitä vain siksi, että vuosisatojen ajan maassamme täydellistä valtaa käyttänyt kristillisen kirkko on pystynyt kaappaamaan ne haltuunsa.

Aivan samalla tavalla pääsiäinen on paljon, paljon kristinuskoa ja juutalaisuuttakin vanhempi kevään juhla. Munien maalauksella ja pupuilla ei kuitenkaan ole koskaan todellisuudessa ollut väestön valtaosan mielissä mitään sen suurempaa uskonnollista merkitystä, vaikka kirkko onkin hyvällä menestyksellä ominut tämänkin ikivanhan kevään juhlan uskon perustajan kuoleman sijoitettua juuri samoihin päiviin. ■

<http://uskoitseesi.blogs.fi>

<http://beinghuman.blogs.fi>

Uskonnon opetuksen ongelmia

Timo Poranen

Suomen kouluissa opetetaan elämäntutustietoa tai uskontoa kaikille peruskoulun oppilaille ensimmäisestä luokasta alkaen. Katsomusaineiden opetusta on vähintään tunti viikossa koko peruskoulun ajan. Evankelis-luterilaiseen ja ortodoksiseen kirkkoon kuuluville koululaisille opetetaan aina heidän omaa uskontoa. Uskontokuntiin kuulumattomille opetetaan nykyisen lainsäädännön mukaan elämäntutustietoa, mutta halutessaan vanhemmat voivat ilmoittaa lapsensa enemmistön uskonnon opetukseen (jolla käytännössä tarkoitetaan aina evankelis-luterilaisen uskonnon opetusta). Vähemmistöuskontoihin kuuluvat saavat joko oman uskontonsa, enemmistön uskonnon tai elämäntutustiedon opetusta.

Tarkastelen tässä kirjoituksessa erityisesti evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen liittyviä ongelmia peruskoulun alaluokilla. Ongelmat liittyvät pääasiassa uskonnon opetuksen sisältöihin, opetusjärjestelyihin ja lasten asemaan ja oikeuksiin. Vastaavat ongelmat esiintyvät myös muiden uskontojen kohdalla.

1. Uskonnon opetuksessa lapsille opetetaan virheellisiä käsityksiä luonnosta ja kulttuurista

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luokkien 1–5 evankelis-luterilaisen uskonnon opetuksen keskeiseen sisältöön kuuluu (s. 205):

Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Ei ole olemassa yhtään kriittisen tarkastelun kestävää havaintoa jumalista, tai siitä, että jokin jumala

olisi luonut jotakin. Myöskään mikään jumala ei "huolehdi" mistään tai kenestäkään. Jumalat ovat kyllä olemassa ihmisten ajatuksissa, kuten keijukatset ja maahiset, mutta fyysisesti niiden ei ole havaittu vaikuttavan maailman tapahtumiin.

Oppikirjoissa esitetään myös virheellisiä käsityksiä rukouksen toimivuudesta. Esimerkkejä löytyy luokkien 1–2 uskonnon kirjasta: Suuri Kertomus – elämä edessä (tekijät Riitta Nisonen, Markku Pyysiäinen ja Markku Töllinen, WSOY 2005, s. 104):

Kun minulla on asiaa Jumalalle, voin rukoilla. Voin kertoa hänelle kaikista asioista.

Lisäksi Suuri Kertomus -kirjan opettajan opas väittää:

- *Rukoillessamme voimme puhua Jumalalle omin sanoin tai käyttää "valmistia" rukousta.* s. 110
- *Isä meidän -rukoukseen sisältyy kaikki se, mitä ihminen tarvitsee elääkseen hyvää elämää.* s. 118
- *Ymmärretään, että Isä meidän -rukouksessa ihmisen suostuu siihen, että paras vaihtoehto ihmiselle on Jumalan tahdon toteutuminen.*

Ei ole olemassa mitään havaintoja siitä, että jokin jumala kuuntelisi rukoiluja.

Lapset olettavat, että asiat joita koulussa opetetaan, ovat totta. Uskonnon tunneilla lapsille saadaan kuitenkin opettaa selvästi virheellisiä asioita, jotka ovat ristiriidassa koulun muiden oppiaineiden oppisisältöjen kanssa (esim. fysiikka, biologia, historia).

2. Uskonnon opettajat joutuvat opettamaan asioita, jotka eivät pidä paikkaansa

Opettajien eettisissä ohjeissa yhtenä keskeisenä taustalla olevana arvona on pyrkimys totuudellisuuteen:

Totuudellisuus on keskeinen arvo opettajan perustehtävässä, jossa hän ohjaa oppijaa kohtaamaan todellisuutta. Asioiden tutkiva lähestymistapa edellyttää avointa keskustelua ja totuuden etsimistä. Rehellisyys itselle ja rehellisyys kaikessa vuorovaikutuksessa on osa opettajan työn perustaa.

Uskonto on peruskoulun ainoa oppiaine, jossa opettajat joutuvat joutumaan totuudellisuudesta ja rehelliyydestä itseään ja oppilaitaan kohtaan.

3. Uskonnon opetus aiheuttaa siihen osallistumattomien lasten syrjintää

Elämäntutustiedon ja vähemmistöuskontojen opetus on hoidettu huonosti monissa Suomen kunnissa. Opetuksen järjestäjät eivät myöskään aina noudata nykyistä lainsäädäntöä, ja jättävät sijoittamatta uskontokuntiin kuulumattomat heille kuuluaan elämäntutustiedon opetukseen. Tämän seurauksena elämäntutustiedon opetusryhmien koot ovat huolestuttavan pienet (vajaan 3% peruskoulun kaikista oppilaista) verrattuna uskontokuntiin kuulumattomien koululaisten kokonaismäärään (arviolta 10–15% peruskoulun oppilaista). Elämäntutustiedon opetusryhmät koostuvat usein monen eri luokka-asteen oppilaista, joten opettajan on vaikeaa ottaa opetuksessa huomioon eri-ikäisten lasten yksilölliset tarpeet. Kaikki luokanopettajat eivät myöskään ole tutustuneet elämäntutustietoon omana opiskeluaikanaan, joten elämäntutustiedon opetustehtävä voi tulla monelle opettajalle yllätyksenä.

Opetusjärjestelyihin liittyviä ongelmia on erityisesti niissä kouluissa, joissa on vain vähän uskontokuntiin kuulumattomia tai vähemmistöuskontojen oppilaita. Koulunkäynnin juuri aloittanut ensimmäisen luokan oppilas on kovan paikan edessä, kun muu luokka menee uskonnon oppitunnille oman luokanopettajansa kanssa ja uskontokuntiin kuulumaton menee ainoana elämäntutustiedon tunnille. Elämäntutustiedon opetusta haittaavat pienillä paikkakunnilla vaihtuvat opettajat, hypytunnit ja opetuksen järjestäminen muualla kuin omassa koulussa.

Ongelmana ovat myös evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden järjestämät uskonnolliset tapahtumat (esim. aamunavaukset ja koululaisjumalanpalvelukset). Tällöin uskontokuntiin kuulumattomat oppilaat joutuvat erotetuksi muusta ryhmästä

oman vakaumuksensa takia. Monissa kouluissa ryhmäpaine saattaa olla niin suuri, että pieni lapsi ei voi turvallisesti erota omasta ryhmästään kiusaamisen ja syrjityksi joutumisen takia. Lisäksi koulun järjestämä korvaava toiminta uskonnollisten tilaisuuksien aikana ei välttämättä ole kovinkaan laadukasta. Lasten kannalta parhain ratkaisu olisi järjestää koulun yhteiset tapahtumat siten, että ne sopisivat kaikille oppilaille. Monet yleishyödylliset kansalaisjärjestöt tulisivat myös mielellään pitämään kouluille kaikille sopivia yleiseettisiä aamunavauksia uskonnollisten aamunavausten sijaan.

4. Uskonnon opetus kuluttaa opetusresursseja tärkeämmiltä asioilta

Alaluokilla uskonnon opetuksessa suuri osa tunteista kuluu Raamatun tarinoihin tutustumiseen. Ajan voisi käyttää paljon paremmin esimerkiksi kaikille lapsille sopivan eettisen kasvatuksen merkeissä. Peruskoulussa on tarvetta myös lisätä opetuksen määrää yleiselle kulttuuritiedolle ja tapakasvatukselle, kansalaistaidoille, etiikalle, yleissivistäville uskontotiedolle sekä terveystiedolle. Näiden oppiaineiden asioiden opettelu Raamatun tarinoiden sijaan toisi lapsille parempia valmiuksia hyvään elämään.

Uskonnolliset yhdyskunnat voisivat myös vapaasti opettaa omilla rahoillaan kaikkia uskonnollisista asioista kiinnostuneita kouluajan ulkopuolella. Yhteiskunnan tehtävänä ei tule olla eri uskontojen oppisisältöjen laajamittainen indoktrinointi lapsille.

5. Uskonnon opetuksessa annetaan uskonnollisille yhteisöille perusteettomasti oikeus tulla leviättämään aatettaan kouluihin

Erilaiset uskonnolliset yhdyskunnat pääsevät yhteiskunnan tuella levittämään aatettaan Suomen kouluhin. Erityisen ongelmallisia ovat uskonnolliset aamunavaukset, joissa evankelis-luterilaisen kirkon edustaja saapuu koululle kertomaan omia virheellisiä näkemyksiä luonnosta ja kulttuurista, sekä pakottaa lapset rukoilemaan.

Suomen Gideonit ry (<http://www.suomengideonit.fi/>) käy kouluissa jakamassa kirjaa *uusi testamentti ja psalmit*. Koululaisille jaettava kirja sisältää runsaasti lapsille sopimatonta tekstiä. Seuraavaksi esitän muutaman (asiayhteydestään irrotetun) esimerkin, joihin peruskoulun ensimmäistä luokkaa käyvä koululainen voi vahingossa osua avattuaan Gideonien jakaman kirjan:

Matt. 5:29: *Jos oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se irti ja heitä pois. Onhan sinulle parempi, että menetät vain yhden osan ruumiistasi, kuin että koko ruumiisi joutuu helvettiin.*

Mark. 5:12-13: *Pahat henget pyysivät Jeesukselta: "Päästä meidät sikalaumaan, anna meidän mennä sikoihin." Hän antoi niille luvan. Silloin saastaiset henget lähtivät miehestä ja menivät sikoihin, ja lauma syöksyi jyrkännettä alas järveen. Sikoja oli noin kaksituhatta, ja ne hukkuivat kaikki.*

Ilm. 2:23: *Hänen lapsensa minä surmaan rutolla. Kaikki seurakunnat tulevat tietämään, kuka minä olen: minä tutkin sydämet ja ajatukset ja annan jokaiselle teistä hänen tekojensa mukaan*

Minkään muun peruskoulun oppiaineen yhteydessä ei ole mahdollista jakaa koululaisille kirjallista materiaalia, jossa puhutaan silmän irtirepäämisestä, surmaamisesta tai uhataan joutumisella kuvitteelliseen paikkaan nimeltä helvetti.

6. Uskonnon opetuksessa ei käsitellä riittävästi uskonnottomia katsomuksia

Uskonnon oppikirjoissa esitellään runsaasti erilaisia uskontoja, mutta ei käsitellä juuri lainkaan uskonnottomuutta tai uskonnotonta tapakulttuuria. Uskonnottomia on Suomessa jo lähes miljoona (riippuu hieman laskentatavasta). Olisi tärkeää, että jo alaluokilla oppilaille kerrottaisiin uskonnottomuudesta, naimisiin menosta ja hautajaisista ilman uskonnollisia rituaaleja. Valitettavan usein törmää väärinkäsityksiin, että naimisiin ei pääse ilman ripipikoulua tai että lapselle ei voi antaa nimeä muuten kuin kastamalla.

7. Lapset luokitellaan heidän vanhempien uskonnon perusteella

Suomen koululaitos jakaa lapset eri ryhmiin heidän vanhempiensa uskonnon perusteella peruskoulun ensimmäiseltä luokalta alkaen. Richard Dawkinsin kirjassa Jumalharha käsitellään uskonnon opetusta erityisesti luvussa: Lapsuus, kaltoin kohtelu ja pako uskonnosta. Kirjassa todetaan osuvasti (s. 346):

Yhteiskuntamme, myös sen ei-uskonollinen osa, on hyväksynyt pöyristyttävän ajatuksen, että on normaalia ja oikein indoktrinoida pienet lapset vanhempiensa uskonnolla ja leimata heidät uskonnollisesti – "katolinen lapsi", "protestanttilapsi", "juutalainen lapsi", "mus-

limilapsi" jne. – mutta ei muunlaista leimaamista: ei konservatiivilapsia, ei liberaalilapsia, ei republikaanilapsia, ei demokraattilapsia. Kasvata hyvä ihminen tietoisuuttasi ja ala räjähtää aina, kun näin tehdään. Lapsi ei ole kristitty lapsi, ei muslimi lapsi, vaan kristittyjen vanhempien lapsi tai muslimivanhempien lapsi. Sivumennen sanoen tämä jälkimmäinen sanankäyttö olisi erinomaista tiedostamisen kasvattamista lapsille itselleen. Lapsi, jolle kerrotaan, että hän on "muslimivanhempien lapsi", oivaltaa välittömästi, että uskonto on asia, jonka hän valitsee – tai hylkää – kun hän on riittävän vanha tehdäkseen niin.

LOPUKSI

Jumalharha-kirjan esipuheessa (s.19) kritisoidaan koulutusjärjestelmiä siitä, että uskonnottomuutta ei edes esitetä vaihtoehtona:

Selvästi on poikkeuksia, mutta uumoilen, että monille ihmisille keskeinen syy takertua uskontoon ei ole, että se on lohduttavaa, vaan että koulutusjärjestelmämme on pettänyt heidät, ja he eivät ymmärrä, että uskonnottomuus on edes vaihtoehto.

Nykyinen uskonnon (osittain tunnustuksellinen) opetus on toivottavasti tullut jo tiensä päähän. Tietoa uskonnoista tulee kyllä opettaa kouluissa, mutta opetuksen pitää olla objektiivista, eikä uskonollisten väitteiden esittämistä totena juuri koulunsa aloittaneille pienille ekaluokkalaisille. Parhaillaan käynnissä oleva perusopetuksen tuntijakouudistus toivottavasti parantaa lasten ja opettajien asemaa.

Vaihtoehtoja katsomusaineiden opetusjärjestelyihin tulevaisuudessa on useita. Opetus voidaan lopettaa kokonaan tai opetuksen aloittaminen voidaan siirtää myöhemmäksi (esim. 5. luokka / yläkoulu). Lisäksi koululaisille voitaisiin antaa mahdollisuus valita vapaasti oma katsomusaine, tämä parantaisi ainakin elämäntiedon asemaa oppilasmäärien kasvun myötä. Tiedotusvälineissä on myös keskusteltu kaikille yhteisestä katsomusaineesta. Sekään ei olisi välttämättä uskontokuntiin kuulumattomien näkökulmasta huono vaihtoehto, jos uuden oppiaineen opetussisältöjen pohjana käytettäisiin nykyisen elämäntiedon opetussisältöjä, eikä oppiaineen nimeä sidottaisi vain pelkästään uskontojen esittelyyn (uskontotieto) vaan laajemmin erilaisiin katsomuksiin ja etiikkaan (esim. katsomustieto, etiikka, elämäntiedon tutkimus).

Teksti on alun perin julkaistu uskomaton.fi -sivuston blogissa. Kirjoitusta voi kommentoida osoitteessa: <http://uskomaton-blogi.blogspot.com>. ■

Uskomattomia tapoja

Heta Saxell

Tapauskovaisista puhuttaessa kaikki tietävät mitä termillä tarkoitetaan, mutta millaista sitten on tapauskonnoton elämä? Kun suuri osa kalenterissa olevista juhlista on kristillisiä, miten ateisti ja uskonnoton juhlii? Helpoimpia uskonnottomia juhlia järjestää ovat varmasti häät. Harvoissa häissä on muutenkaan mitään muuta kristillistä sisältöä kuin itse vihkiminen ja kirkko, jotka on helppo korvata maistraatin palveluilla. Seremoniasta saa juuri sellaisen kuin haluaa, ja vierailtakin säästyy vaiva siirtyä kirkosta juhlapaikalle, kun vihkiminen ja juhlit ovat samassa paikassa. Itse avioliittoonhan ei kirkkoa tarvita, sillä se on historiallisestikin ottaen ollut sukujen välinen sopimus, johon kirkko on vasta keskiajalla laittanut sormensa peliin.

Oma tapauskonnoton elämäni alkoi virallisesti 20-vuotiaana, kun erosin kirkosta. Silloin erossa oli vielä kuukauden harkinta-aika, jos vaikka tulisin katumapäälle. Enpä tullut, ja kun oli aika juhlia häitä, marssimme mieheni kanssa ensin maistraattiin rauhantuomarin pakeille, ja vihkiminen tapahtui juhlapaikan puutarhassa. Osa häävieraistamme ei ollut koskaan ollut siviilivihkiäisissä, ja ennen häitä jouduimme käymään uskovaisten sukulaisten kanssa kaikenlaisia keskusteluja. Onnistuimme kuitenkin näyttämään heille, että siviilivihkiminen voi myös olla kaunis ja arvokas tapahtuma, ja siten toivoaksemme myös levitimme hieman suvaitsevaisuutta erilaisia tapoja kohtaan. Periaatteessa yhtä mutkatonta on nimen antaminen lapselle. Virallinen osuus hoituu kaavakkeella, mutta nimiäisjuhlit ovat monelle vielä tuntematon käsite.

Omien uskonnottomien perinteiden ja tapojen luominen tuleekin varmaan monelle ajankohtaisemmaksi lapsien myötä. Aiemminhan sitä on voinut itse antaa tai olla antamatta juhlille merkityksiä. Jouluna mekin olemme nauttineet hyvästä ruuasta, yhdessäolosta ja hengähdystauosta pimeän syksyn jälkeen. Pääsiäinen on meille ollut vain hyvä syy pitää kunnon ruokajuhlat, ja juhannustahan ei kukaan tosissaan edes miellä kristilliseksi juhlaaksi – se on säilynyt keskikesän ja valon juhla. Sadonkorjuujuhla voi viettää makunsa mukaan, oman kurpitsan kasvattaminenkin on hauskaa.

Vuoden kiertäminen tarjoaa itsessään juhlan aiheita, kuten se on tarjonnut aina ja kaikissa kulttuureissa.

Mutta miten selitän lapselleni vaikkapa joulun viettoa? Mitä tapoja ja perinteitä haluan välittää? Kerronko tontuista ja joulupukista, mutta jätän kristilliset joulutarinat pois? Miten selitän sukulaisten ja muiden läheisten erilaiset tavat ja tarinat? Vaikka omaan maailmankuvaani ei yliluonnollinen kuulukaan, satujen ja tarinoiden mielikuvitusmaailmat ovat mielestäni lapsuuteen kuuluvia asioita. Lohikäärmeistä, tontuista ja keijuista kasvetaan aikanaan eroon osana normaalia kehitystä. Aikuinen tietää kertovansa lapselle satuja, ja ristiriitaa tieteellisen maailmankuvan kanssa ei synny. Eri asia taas on, jos lapselle sadun varjolla kerrotaan tarinoita, joiden yliluonnolliset asiat aikuinen itse uskoo todeksi. Jokaisella on oikeus omiin tapoihinsa ja uskomuksiinsa, mutta pelisääntöjä tarvitaan silloin, kun ne aiotaan ulottaa toisiin ihmisiin. Vanhemmilla on vastuu ja oikeus päättää lapsensa kasvatuksesta myös katsomuksellisia asioita. Vaikka isovanhemmat omassa kodissaan puhuisivatkin näkymättömille miehille, heidän ei ole syytä opettaa tapaa lapsenlapsilleen, ellei näin ole vanhempien kanssa sovittu.

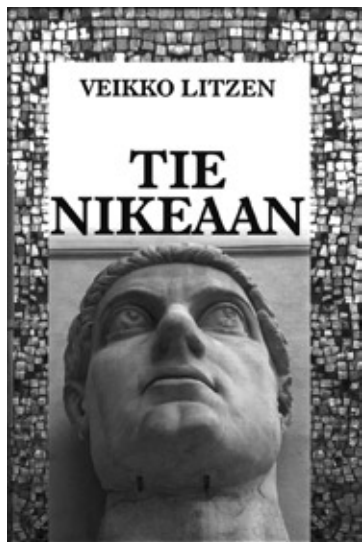
Oma lapseni on vielä niin pieni, että hänen kanssaan nämä kysymykset eivät vielä ole ajankohtaisia. Linjanvetoa on kyllä käyty, mutta aikuisten kesken ja ennen lapsemme nimenantojuhlia. Ratkaisuna oli lapsen siunaaminen kotonamme. Lapsi nukkui koko toimituksen ajan autuaan tietämättömänä tapahetkestä. Kuulemma se ei haitannut, siunaus toimisi silti. Uskokoon ken tahtoo. ■

Kirjoittaja on helsinkiläinen filosofian maisteri, äitiyslomalla oleva free lance -kustannustoimittaja ja -kirjoittaja.

Joulu ja Tähti

Tauno Lehtonen

Veikko Litzen: Tie Nikeaan – Roomalaisten ja kristittyjen yhteinen matka ajanlaskumme alusta valtiokirkon syntyyn. Kirja-Aurora, Turku 2009.

“Olen etsinyt todellisuutta, en totuutta.”
-Veikko Litzen

Keväällä julkaistu Veikko Litzenin monitasoinen teos Tie Nikeaan on erinomainen lisä jokaisen asiasta kiinnostuneen uskonnottoman kirjakokoelmaan. Kirjan takakansi kertoo: ”Litzenin välineinä, hänen kertoessaan miten kristityistä tuli roomalaisia, ovat ”mysteerikulttien riitit, katakombien hautakirjoitukset, tähtitaivaan konstellatiot, runous ja kansanperinne mutta myös roomalainen oikeus, diplomatian koukerot ja poliittisen valtapelin käänteet...”.

Kirjan luettuaan lukija on joko ymmällään totutusta poikkeavan tiedon määrästä tai sitten omaksunut uuden tavan ymmärtää, miksi kristinuskoksi nimitystä uskonnosta tuli länsimaisen ihmisen uskonto; miten tämä, alun perin radikaali uskonnollinen liike, kesytettiin kolmessa vuosisadassa yhteiskuntakelpoiseksi, ja miten hautausmaita ylläpitävä sisä-

en ja veljien yhteisö muuttui hierarkkiseksi kirkoksi.

Se kävikin toisin kuin meille on kansakoulussa opetettu: roomalaisista ei tullutkaan kristittyjä vaan kristityistä tuli roomalaisia, jotka ikiaikaiseen roomalaiseen tapaan halusivat alistaa koko tunnetun maailman valtansa alle (lue: paavinvallan).

Näin joulun alla lieenee sopivaa lähteä seuraamaan Litzenin viitoittamaa tietä ja kertoa siitä ”jumalan pojasta”, jonka elämä on Jeesusta paremmin dokumentoitu, tosin sekin sokerilla kuorrutettuna ja osin ehkä seipitettykin. Tarkoitin keisari Augustusta, josta sanottiin, että hänestä alkoi säteilevän Apollo-jumalan – auringon – uusi maailmanaika. Tähän kristityt sitten liittyivät oman käsityksensä aikakaudesta, jonka hekin sanovat alkaneen oman Vapahtajansa syntymästä Augustuksen aikana. En tiedä mihin Litzen perustaa näkemyksensä – hän ei selvittänyt sitä

– mutta hän pitää melko varmana, että Jeesukseksi sanottu henkilö olisi ollut olemassa ja olisi syntynyt vuosien 8 ja 1 eaa. välillä.

Kun yksinvaltiaaksi noussut Gaius Iulius Caesar oli toimitaan katsottu niin ansiokkaaksi, että Rooman senaatti päätti esittää häntä jumalaksi siihen kuuluvine kunnianosoituksineen, oli tästä seurauksena, että hänen ottopoikansa Augustus (alun perin Gaius Octavius) sai julkisuudessa käytetyksi arvonimekseen *imperator caesar divi filius augustus*, suomennettuna suunnilleen ”ylipäällikkö, keisari, jumalan poika, mitä kunnioitettavin hallitsija”. Tämä ”mitä kunnioitettavin hallitsija”, kreikkaksi Sebastos, viittaa myös ”siunattuun”, jumalien suosikkiin. Eikö tämä Augustuksen arvonimi sisälläkin kaiken sen, jonka me, uskontotunneilla käyneet, olemme tottuneet liittämään Jeesukseen?

Tutun joululaulun mukaan joulukuusen ”latva saapi tähtösen”. Se tapahtuu useimmiten vain tavan vuoksi ja siksi että kuusi näyttäisi koristeellisemmalta. Toisinaan toki tähden paikalla voimme nähdä myös enkeliksi nimetyn siivekkään. Kirkon mukaan tähti kuusenlatvassa symbolisoi tietenkin ns. Betlehemin tähteä, ja enkeli paimenille välitetyn viestin viejää. Mutta onko tämän tähden tai enkelin ripustaminen kuuseen sitten kristikansan kehittämää symboliikkaa vai aiempaa perinnettä?

Litzenin mukaan jumalalliseen syntymään liitettiin juutalaisessa perinteessä ”tähden ilmaisema taivaallinen viesti”. Tuhoisimman juutalaiskapin johtajan, monien Messiaanakin pitämän, nimi Bar Kokhba, ”Tähden poika”, jo viittaa tähän. Kun evankelista Matteus liitti Vapahtajan syntymään tähden, ja Luukas enkelin, arvelee Litzen, että kyseessä ovat vain eri nimitykset samalle ilmiölle. Rooman historiassa tähti liittyy keskeisesti Gaeserin kuolemaan ja Augustuksen valtaannousuun. Heinäkuussa 44 eaa. Oktavianus (Augustus) uhrasi surmatulle ”isälleen” Caesarille muistokisat. Kisojen alettua näkyi ennen auringonlaskua taivaalla jotakin ainakin kolmena, ellei peräti seitsemänä päivänä. Kun ennen Caesarin surmaamista Venus-planeetta oli kadonnut roomalaisten silmistä, mutta ilmestyi sitten iltatähtenä uudelleen taivaalle samoihin aikoihin pyrstötähden kanssa, voidaan joulutähdellämme tarkoittaa niin pyrstötähteä, joka osoittaisi ”jumalan poikaan” Augustukseen, kuin planeettaa joka osoittaa nimenomaan Julius Caesariin. Mutta jos kisat olivat heinäkuussa, niin silloinhan myös nämä tähdet näkyivät heinäkuussa.

Jeesuksen syntymän hetkeksi on aivan muista kuin tähtitaivaan ilmiöistä johtuen määritelty joulukuun 25. päivä. Olennaista ei ole ollutkaan pitä-

tyä tapahtuman myöhemmin lasketussa ”luonnonhistoriallisessa” aitoudessa ja ”oikeaksi” päätellyssä ajallisessa yhteydessä. Löytyisikö vastaus taas Augustuksesta?

Roomassa hallitsijoilla oli ainakin 200-luvulta lähtien kaksi syntymäpäivää. Oli päivä jolloin he ”ruumiillisesti” syntyivät ja päivä jolloin heille myönnettiin asema ylimpänä valtiaana. Mutta oli vielä kolmaskin ”syntymäpäivä”, päivä jolloin heidät oli siitetty. Huolimatta siitä, että päivänä jota pidetään Augustuksen syntymäpäivänä (syyskuun 23) siirrytään horoskooppimerkeissä Neitsyestä Vaakaan, Augustus otti rahoissa ja kuvissa näkyväksi astrologiseksi tunnukselleen Kauriin jonka merkeissä hänen sanottiin ”syntyneen”, ja johon merkkiin hänen siirtämisensä hetki, joulukuun 25 päivä, eli roomalainen talvipäivän seisaus, sopii. Augustus toi siis valon tullessaan. Niin sanotaan myös Jeesuksen ”tuoneen valon pimeään”.

Näin Rooman hallitsijaan liitetyn kultin kanssa rinnakkain kulki Kristuksen kultti, joka toki sai matkan varrella erilaisia vaikutteita. ”Toisella polulla kehityskulku johti Rooman ensimmäisestä kansalaisesta yhden jumalan vallan tunnustavaan ja hänen tahtonsa tulkitsevaan yksinvaltiaaseen ja toista polkua kulkien kristityt päätyivät määrittelemään Herransa ja Vapahtajansa ”tosi jumalaksi”. Nämä kaksi polkua sivusivat ensi kerran toisiaan ”Suureksi” sanotun keisari Konstantinuksen kohdalla.”

Kun 300-luvulle tultaessa keisari Konstantinus oivalsi piispojen verkoston käyttökelpoisuuden oman valtansa pönkittämisessä, hän pakotti eriparaiset piispat kokoontumaan Nikeaan. Vaikka keisari ei itse kirkkoon kuulumattomana voinut suoraan osallistua kokoukseen, sai hän arvovaltansa ja pakotteiden avulla ainakin näennäisesti poistetuksi kristittyjen piirissä esiintyvän hajaannuksen. Nikean kokous päättyi sitten julkilausumaan, jota hiottiin niin kauan että se tyydytti keisaria ja jonka keisari sitten vaati piispoja yksimielisesti hyväksymään. Kommunikeassa läsnä olleet piispat joutuivat tunnustamaan uskonsa mahdollisimman tarkasti poliittisen tilanteen mukaisia keisarin toiveita seuraten.

Matkalla Nikeaan oli saavuttu perille. Tapahtumat ja tavat, Rooman ja varhaisten kristittyjen kulttuurin polut, Keisari ja Kristus kohtasivat. Kristityt jatkoivat vielä oppiriitojensa ratkomista monen sukupolven ajan. Jatkatavat sitä vieläkin. Loputtomiin. Mutta se onkin jo toinen juttu. Kaiken kaikkiaan jokaiselle vapaa-ajattelijalle sopiva kirja. Parasta pukinkonttiin. ■

Ideologiat uskonnoiksi

livi Anna Masso

Yhteiskunnissa, joissa kunnioitetaan uskonnonvapautta, kohdellaan kaikkia vakaumuksia ja uskomuksia tasavertaisesti. Yleinen periaate on se, että jokainen saa palvoa mitä oppia hän haluaa, mutta jokaista oppia saa sananvapauden puitteissa myös arvostella, eikä maailmankatsomusten nimissä saa loukata muiden ihmisten ihmisoikeuksia eikä tasavertaista asemaa. Näin siis periaatteessa. Käytännössä periaatteeseen tehdään niin paljon poikkeuksia, että on vaikea tietää, mitkä käytännöt enää ovat sääntöjä.

Uskonnonvapauden nimissä usein oletetaan, että juuri uskonnollinen vakaumus on jotenkin tärkeämpi kuin muut vakaumukset tai maailmankatsomukset. Uskonto nähdään yhtä muuttumattomana kuin syntyperäiset ominaisuudet kuten rotu tai sukupuoli, ja uskonnollisia ennakkoluuloja kohdellaan kuin jotain, josta ei yksinkertaisesti voida tinkiä – vaikka uskonnollisten tapojen noudattaminen asettaa joskus ihmiset keskenään epätasa-arvoisen asemaan tai vaatii muita poikkeuksia yleisesti hyväksytyistä säännöistä.

Varsinkin islamin erityissuojelusta on keskusteltu paljon. Siinä uskontojen pyhyyden lisäksi vaikuttaa pelko loukata etnisiä vähemmistöjä. Islamin vaatimusten nimissä on meilläkin hyväksytty paitsi naisten ja miesten, myös muslimien ja muiden erilliset uimavuorot, vaikka vastaavaa syrjintää ei sallittaisi vaikkapa etnisen puhtauden nimissä. Kasvot peittävä niqab on usein sallittu tilanteissa, joissa samalla tavalla kasvoja peittävä kommandopipo ei sitä olisi. Muslimien ja juutalaisten oikeus syödä sianlihatonta halal- tai kosher-ruokaa otetaan usein paremmin huomioon kuin kasvissyöjien maallisiin periaatteisiin perustuva toivomus saada lihatonta ruokaa.

Mutta muutkin uskonnot oikeuttavat erityiskohdelun. Jehovan todistajat ovat vapautettuja armeijas-

ta ja uskovaisten pyhäpäivät otetaan erityishuomi-oon työvuorolistoja tehdessä. Yhdysvalloissa on keskusteltu siitä, pitäisikö kerrostalohisseihin rakentaa ajastin, jotta ortodoksijuutalaiset voisivat lauantaisin käyttää hissejä painamatta nappia (jolloin jalkavai-vaa voisi säästää rikkomatta sähköisten välineiden käytön kieltä sapatin aikana), tai tulisiko amishit vapauttaa perävalojen käyttöpakosta, kun he liikkuvat maanteilla hevoskärryillään. Yhteistä poikkeus-tapauksille on se, ettei kukaan edes harkitsisi niitä, ellei kysymys olisi uskonnon säännöistä. Jos kyse olisi ihmisten maallisista mieltymyksistä, ihmisten oletettaisiin voivan tinkiä niistä yleisen turvallisuuden tai käytännöllisyyden nimissä.

Myös suunnitelmat rajoittaa sananvapautta “uskontojen halventamisen” osalta ovat herättäneet keskustelua. YK:ssa hyväksyttyä, lähinnä islamin halveksuntaa tuomitsevaa julkilausumaa on ehdotettu parannettavaksi niin, että myös “judeofobia” ja “kristofobia” kiellettäisiin “islamofobian” ohessa. Periaate olisi edelleen se, että suurten uskontojen kritiikki on vähemmän sallittua kuin muiden oppien ja maailmankatsomusten kritiikki. Suomessakin uskonrauhan pykälä suojelee paitsi uskovien oikeutta palvoa jumaliaan kirkoissa ja muissa pyhäköissä rauhassa häirinnältä, myös heidän oikeuttaan uskoa oppeihinsa joutumatta kohtaamaan niihin kohdistuvaa härskiä julkista kritiikkiä.

Uskontojen erityiskohtelu sekä poikkeuskäytän-tojen oikeuttajina että kritiikiltä suojeltuina maailmankatsomuksina asettaa vakaumuksellisen tasa-arvon kyseenalaiseen valoon. Miten päätetään, ja kuka päättää, mikä vakaumus on riittävän syvä, voimak-kaita tunteita herättävä ja ihmisen identiteettiä määrittelevä, jotta sen nimissä voidaan tinkiä yleisistä säännöistä ja jopa sananvapaudesta? Esimerkiksi pakanallisen Wicca-uskonnon seuraajat eivät saa-

neet opilleen Suomessa virallisen uskonnon statusta. Erityisasema suojaa edelleen nimenomaan vanhoihin teksteihin perustuvia monoteistisiä uskontoja.

Paikoin uskomusten erityissuojelu on silti laajentumassa muitakin uskomuksia koskevaksi. Esimerkiksi kanadalainen Globe and Mail -lehti kertoi äskettäin miehestä, joka voitti syrjintäjutun väittäen, että hän menetti työpaikkansa, koska uskoi vakaasti ilmaston lämpenemiseen. Tuomarin mukaan uskoa ilmastomuutokseen voi pitää uskonnollisen tasavertaisuuden lain suojelemana vakaumuksena, “jos siihen aidosti uskotaan”. Näin “vakaumuksellinen” usko ilmastomuutoksen nostettiin uskonnon asemaan.

Toinen tapaus, jossa maallista uskomusta kohdellaan yhtä pyhänä kuin uskontoja, tulee myös Kanadasta. Kanadan viranomaiset pysäyttivät kommunismin uhrien muistomerkin projektin sillä verukkeella, että kommunismin mainitseminen sen nimessä saattaisi loukata... kommunisteja! Tässä tapauksessa kommunismi asetetaan asemaan, joka uskonnoilla on “uskontojen halventamisen” pykälissä: kyseisen opin julkista kritiikkiä pitää rajoittaa, koska kritiikki saattaa loukata ihmisiä, jotka oppiin vakaasti uskovat.

Mikä estäisi vastaavanlaista suojelua koskema-ta natsismia tai rasismia? Loukkaako natsien uhrien muistaminen kenties vakaumuksellisia natseja? Entä jos rasisti ei voi jakaa uimahallia vääränvärisen kansa, koska uskoo vakaasti heidän alemmuuteensa? Jos voimakkaita vakaumuksia suojellaan siinäkin tapauksessa, että niiden nimissä syrjitään, loukataan ja tapetaan ihmisiä, mikä erottaa “hyvät” vakaumukset “pahoista”?

Maallisten oppien nostaminen pyhyyden suojelun piiriin ei poista ongelmia, joita sellainen suojelu aiheuttaa, se vain laajentaa niitä. Tällainen suojelu,

koskee se sitten vain uskontoja tai vakaumuksia yleisesti, rajoittaa sananvapautta, loukkaa tasavertaisuuden periaatetta ja tukahduttaa kriittistä keskustelua. Erityisen vakavien vakaumusten erityispuolustusta suosii sokeaa uskoa avoimuuden ja kriittisen ajattelun kustannuksella. Jos vakaumuksen syvyys on oppien koskemattomuuden mitta, asenne syrjii niitä, joiden maailmankatsomus on vapaamielinen ja kriittinen. Vai pitäisikö vakaumuksellisille skeptikoille perustaa oma uskonlahko, jotta heidänkin maailmankatsomuksensa olisi samanarvoinen muiden kanssa? ■

Fasismista

Junnu Vainio lauloi: “Mies, kun tulee tiettyyn ikään, niin...” Jatkan teutorimaisesti: “...hän alkaa tarinoida”. Olen tarina ikäinen.

Ystäviä, etten sanoisi jopa työtovereita alkaa kuolla ympäriltä. Alan olla siinäkin iässä. Väliin itkettää. Kävin Vapaa-ajattelijain liiton toimistossa ja sain uusimman International Humanist Newsin kouraan Niinalta, joka oli vastikään pahoinpidelty. Paulaa en nähnyt, kuten vuosia sitten opin toimiston tuntemaan. Kotimatalla tuli sitten isku, kun avasin IHEU:n pää-äänenkannattajan englanninkielisen version. Babun kirjoitus: Premanand on 79-vuotiaana kuollut mahasyöpään. Itkin hänen muistolleen. Muistan yhteiset hetket WAM III:n aikaan, kun liittomme oli pääuutislähettyksessä, yhdeksän uutisissa. En uskaltaisi nykyään rehennellä, jos minulla olisi satakin ystävää facebookissa tai twitterissä. Premanand lävisti kielensä keihäällä iltauutisissa ja paljasti sen miten temppu tehdään. 26 vuotta sitten uutisia katsoi ainakin miljoona suomalaista, uutisiin pääsy oli itsessään uutinen! Lehtemme painos pyöri neljän tuhannen kahtapuo- len, parhaimmillaan 4500. Miten tämä muistelo liittyy otsikkoon, enkö pysy aiheessa?

Kyllä pysyn - siten että Premanand varoitti minua “fasisteista”, kun hän opetti myöhemmin poikaani temppuilemaan James Randin kanssa kotonani.

Mitä B. Premanand minulle kertoi? Nyt saan sen

luvalla sanoa ulos: “Tutustun aina etukäteen maa- han, johon “joudun” tai pääsen jonkun kustantama- na. Olen Sai Baban oppilas, mutta tajusin, että hän oppi “fasistiksi” ulkomailla rahanahneuttaan taiku- rintaidoin. Ja sitten hän tuli takaisin Intiaan guruna ashramiinsa. Euroopassa oli italialainen, espanjalai- nen ja saksalainen “fasismi”. Sisäpoliittisesti päävi- hollinen oli kommunistit vaaleissa, ulkopoliittisesti tähtäin oli imperialistinen aggressiivisuus. Suomessa samoin. Missä rahan haju, siellä “pikkufasistit” otta- vat vallan.”

Ihmettelin ja kuuntelin: “Suomi oli ‘fasistien’ liittolainen jatkosodassaan. Kylvä oli tehty 1920- 30-luvuilla opinahjoissa: lapsiin, nuoriin, aikuisiin, vanhoihin, ‘sivistyneistöön’, työläistöön, talon- poikiin, kasvattajiin, uskovaisiin ja jumalmiehiin - kaikkeen.”

Jaksoin kuunnella vielä lopun: “Fasismia on vä- kivalta. Fasistien vallan alla kapitalistinen puolue- demokratia vaihtuu toiseen muotoon - avoimeen terroristiseen diktatuuriin. Joka puolueessa on “pik- kufasistinsa”, mutta vaaralliseksi se tulee, kun raha, valta, aseet, sotilaat, yksi puolue ja marionetti joh- dossa murhaavat viattomia lapsia, naisia ja toisiaan.” Tämä vaasiksen saarna tuli Intian Skepticin päätoi- mittajan suusta kotikeittiössän iltamyöhään 1983. Ihmettelin kun suljin kasettinauhurini. Sovittiin ja lyötiin kättä päälle, että tuon saan sitten joskus jul- kaista “ilmaiseksi” millä kielellä haluan ja nostaa sii- tä rahatkin, jos joku maksaisi edes kulut. Pidin sopi- mukseni ja PB ehti juuri ja juuri kuolla ennen teu- toria - noin tähtitieteellisessä aikamittasuhteissa.

-NATSI-PEKKA SIITOIN, HÄNEN TUOTANTONSÄ ERI “SALANIMILLÄ”, MUSTAA RAAMATTUA JA HENGENTIEDETTÄ SEKÄ ENNUS- TUKSIA. SILLÄ SEKOTTA MONEN PÄÄN, SAA IKIOMAN SOKEAN LAUMANSÄ, JOKA SEURAA KRITIKITTÖMÄSTI JOHTAJAANSÄ. SIITOIN SAI KURSIIVIN MURHAPOLTOSTA EHDOTONTA VANKEUTTA, MUTTA MIKSI HÄNELLÄ OLI TELEVISIOKIN SELLISSÄÄN. MITÄS JOS HÄN OLISI KIRJOITTANUT OMAT TAISTELUNSA? (KUVATEKSTI JA KUVA TJP)

Kun hämmennyneenä ja vähän pelokkaanakin kysyin 25 vuotta vanhemmalta viisaalta: “Oletko Sinäkin kommunisti”, hän ärsyntyä ja hymyi vastatessaan: “En todellakaan. Olen skepti- nen sekulaarihumanisti ja ateisti ja vältän fasiste- ja kaikkialla. Mutta muista innokas nuori poika: “fasisminleimaa”älä käytä koskaan väärin, sillä her- kähipiäisemmät ottavat henkesi - jos saavat kiinni”.

Otin opiksi, en leimaile tietämättäni tai perä- ti tuntemattani ketään julkisesti, ellen ole aika var- ma näytöstä. Se on todella letaalia - käytän tällä

kertaa poikkeuksellisesti sivistyssanaa, jonka kukin voi tulkita ihan miten haluaa ja vaikka leimata mi- nut joksikin entiseksi ainakin. Tästäkin minun piti Hietaniemen Tapanin kanssa jatkaa “väittelyä” mut- ta hän pääsi karkuun - olkoot tämä muistopuhe it- kuni keskellä hänelle. Tapsa sanoi:tavataan helvetissä sitten joskus; miksi - no siksi kun kaikki toverit ovat siellä ja taivaassa on ainakin kuivaa. Premanand taas otti paukun, ettei häntä luultaisi Jeesukseksi. ■

teutori

AIMO TÖRMÄNEN

Vapaa-ajattelun kasvot lähikuvassa

Jussi K. Niemelä

Vapaa-ajattelijain liiton jäsenyhdistysten tapaamisissa olemme viime syksynä, talvena sekä kuluvana vuonna keskustelleet paikallisaktiivien kanssa vapaa-ajattelun ja liiton tavoitteiden edistämisestä. Sarjan kolmannessa osassa Porvoon ja Turun aktiivit kertovat ajatuksistaan.

KUVA ALLA: © PORVOON KAUPUNKI, MUUT KUVAT: JUSSI K. NIEMELÄ.

Porvoossa kävin 20.11.2008. Yhdistyksen hallituksen kokoonpano on tällä hetkellä Aimo Törmänen (pj), Rauni Tenhovuori (sihteeri), Brita Andersson (rahastonhoitaja), Leena Linnovaara, Juhani Linnovaara, Outi Green ja Hannu Tuominen (varapuheenjohtaja).

Porvoon seudun yhdistyksen puheenjohtajuuden ohella myös Vapaa-ajattelijain liiton liittohallituksen varajäsen Aimo Törmänen kertoi, että Porvoossa on aiemmin ollut toimintaa -60 ja 70-luvulla, mutta vähitellen se hiipui. Jäsenmäärä pyöri 10–15 ihmisen paikkeilla. Nykyään jäseniä on parikymmentä.

– Jäsenmäärä on kuitenkin koko ajan kasvanut, joten siitä voisi päätellä, että vapaa-ajattelullinen näkemys on lisääntymässä, puheenjohtaja pohti.

Törmänen on tilanteeseen tyytyväinen. Asukkaita Porvoossa on 45 000. Haastateltava totesi, että toiminta on aika pienimuotoista, pari kolme tilaisuutta vuodessa.

– Todennäköisesti se tämän tyyppisenä lähivuosi-
na pysyykin, hän jatkoi.

NUORIA KAIVATAAN MUKAAN

Myös Porvoossa kaivataan nuorempaa väkeä mukaan toimintaan. Törmänen kuitenkin muistuttaa, että katsomukselliset kysymykset alkavat yleisimmin kiinnostaa ihmisiä vasta neljäviisikymppisenä.

– Kaksikymppisellä on mielessä perheen perustaminen, asuntolaina ja juhliminen. Kaikki tällainen kiinnostaa heitä enemmän kuin vapaa-ajattelu, Törmänen lisäsi.

Hän kertoi lukeneensa kirkon nelivuotiskatsauksen, joka onkin vapaa-ajattelijalle mukavaa luetta-
vaa. Kaikki keskeisimmät palvelut, mm. seremoniat, ovat laskusuunnassa. Kirkosta erotaan edelleen ahkerasti.

– Minusta se kertoo päävirtauksen, mikä on oleellista tässä. Tämä on selvästi merkki laajemmasta yhteiskunnan maallistumisesta, puheenjohtaja arveli.

Törmänen tähdensi, että vapaa-ajattelijaliikkeen merkitys on kokoaan suurempi. Eli vaikka jäsenmäärä todennäköisesti pysyy suhteellisen saman-

BRITA ANDERSSON JA LEENA LINNOVAARA.

RAUNI TENHOVUORI JA LEIF WICKHOLM.

laisena, liiton rooli kasvaa koko ajan yhteiskunnan maallistuksessa ja sekulaarisen ajattelun lisääntyessä.

– Paikallistasolla tämä näkyy vaikkapa siinä, että Uusimaa-lehdessä oli taannoin ensimmäisen kerran juttu kirkosta eroamisesta. Ja papit valittelevat Sana sunnuntaiksi -palstalla, miten kirkosta väki vähenee.

Törmänen piti tärkeänä liiton toiminnan asiaperustaisuutta, minkä pitäisi olla kaiken toiminnan lähtökohta. Liiallinen jyrkkyys ei hänen mukaansa ole hyvä asia, vaan toiminnassa pitää pyrkiä keskusteluuteen, dialogiin, ja monesti myös kompromissien hakuun.

AKTIIVIEN AJATUKSIA

Rauni Tenhovuori kertoi yhtyvän puheenjohtajan lausuntoon. Aikaisemmin yhdistyksen sihteerillä on ollut käsitys Vapaa-ajattelijain liitosta riitaisana ja hyvin jyrkkänä.

– Liiallinen jyrkkyys karkottaa ihmisiä pois. Liiton pitää olla keskusteleva, mutta toisaalta toiminnan on oltava selkeää, järkeen perustuvaa, Tenhovuori kertoi.

Hän lisää, että puheenjohtaja Törmänen on Porvoossa käynyt kouluissa et-tunneilla kertomassa uskonnottomasta elämäntavasta ja Vapaa-ajattelijain liitosta. Tämä on ollut oppilaille mieleen ja et-opettajakin on mukava ja puheenjohtajan vierailut oppi-

tunneilla on tehty juuri opettajan aloitteesta.

Leif Wickholm oli sitä mieltä, että kirkosta eroaminen ja liittyminen Vapaa-ajattelijoihin pitäisi nykyajan extreme-kulttuurissa olla myös vastaava äärikokemus. Hän vitsaili, että kirkosta eroaminen ei edes maksa mitään.

Raimo Voutilainen kertoi olleensa vaimonsa Brita Anderssonin kanssa yhdistyksen jäsen pari vuotta. Kirkosta hän erosi muistinsa mukaan vuonna 1977.

– Olen Helsinki-fani ja muistan, kuinka aikoinaan minulla oli tapana kävellä usein ympäri Helsinkiä kun olin siellä työssä. Kävelin tuolloin hyvin usein myös Vapaa-ajattelijain liiton toimiston ohi Neljännellä linjalla. Haaveilin, että tuohon minun pitäisi päästä liittymään, kunhan vain olisi aikaa. Kiitos Linnovaaran pariskunnan, näin myös lopulta kävi.

Voutilainen jatkoi, että ennen vanhaan vapaa-ajattelu liitettiin automaattisesti poliittiseen vasemmistoon ja vielä herkemmin jopa ääri-vasemmistoon.

– Jos joku oli eronnut kirkosta, sanottiin heti, että ”ai olet kommunisti”, haastateltava heitti.

Taidemaalari Juhani Linnovaara kertoi, ettei edes muista koska erosi kirkosta, koska siitä on kulunut jo niin pitkä aika, vuosikymmeniä. Mutta aktivoituminen suhteessa vapaa-ajatteluun tapahtui, kun Linnovaara tapasi rakkaan Leena-vaimonsa.

JUHANI LINNOVAARA & RAIMO VOUTILAINEN.

VASEMMALTA: BRITA ANDERSSON, LEENA LINNOVAARA, JUHANI LINNOVAARA, RAIMO VOUTILAINEN.

VASEMMALTA: LEIF WICKHOLM, RAUNI TENHOVUORI, AIMO TÖRMÄNEN, TARJA TAKAYAMA.

– Se, mitä oikeastaan toivoisin, olisi pientä erimielisyyttä vapaa-ajattelussa ja siihen liittyvissä tapaamisissa sekä keskusteluissa. Tarvittaisiin ihmisiä, olivat he sitten kirkollisia tai vapaa-ajattelijoina, jotka ajattelevat muulla tavalla. Näin saisimme omat aivosolumme liikkeelle hakiessamme ratkaisuja eri kysymyksiin, Linnovaara pohdiskeli.

Hän jatkoi kertomalla, että Porvooseen saatiin taannoin oma uskonnottomien hautausmaa ja muisteli samalla kävelyretkiään punaisten hautausmaalla. Siellä ei ole hautakivissä nimiä ja vasta viime aikoina näistä vaikeista ajoista ollaan alettu avoimesti puhua. Samalla tavalla Linnovaara arvelee käyvän vapaa-ajattelun suhteen. Vähitellen asiat todennäköisesti tulevat kehittymään parempaan suuntaan eri katsomusten tasa-arvoisuudessa ja merkkejä tästä on jo näkyvissä.

– Kirkon edustajat voisivatkin tulla harrastamaan aivovoimistelua vapaa-ajattelijoiden tilaisuuksiin, jolloin ne tulisivat varmasti mielenkiintoisemmiksi, hän arveli.

Puoliso Leena Linnovaara mainitsi heti alussa olevansa toisen polven ateisti. Hänen mielestään yliopiston promoottiokulkueen meneminen suuri kirkkoon ja se, että myös eduskunnan avajaisten yhteydessä mennään suuri kirkkoon, on nöyryyttävää.

– Nämä tavat pitäisi kyllä saada pois, koska ne

saavat valtavasti julkisuutta. Televisiossa näytetään, että korkeasti koulutetut tohtorit ovat siinä jonossa. Emmehän tiedä, mitä he ajattelevat, mutta kirkkoon vaan menevät, Linnovaara esitti.

Hän vastusti jyrkästi aviomiehensä ajatusta pappien tuomisesta vapaa-ajattelijain tilaisuuksiin. Leena Linnovaara perusteli tätä sillä, että papeilla on niin paljon tilaa julkisuudessa, esimerkiksi lehdistä, eivätkä he haastateltavan arvion mukaan maksa lehdistä olevista melkein koko sivun ilmoituksista koston seurakunnan toimintaa.

– Tuki menee selvästi siihen suuntaan, hän sanoi lopuksi.

Brita Andersson puolestaan kertoi olleensa pari vuotta yhdistyksen jäsenenä ja nyt siis rahastonhoitajana. Hän oli tyytyväinen, että on saanut olla mukana toiminnassa. Kirkosta hän erosi kymmenisen vuotta sitten.

– Olen saanut vähän vaikutettua myös lasteni osalta, koska kumpikaan ei kuulu kirkkoon, hän lisäsi.

Anderssonin mielestä liitossa pitäisi pohtia keinoja kasvattaa jäsenmäärää. Porvoossa kaksi tai kolme vuodessa olisi jo hyvä tavoite.

Tarja Takayama olisi liittynyt Porvoon seudun vapaa-ajattelijoihin jo aiemmin, mutta ei tiennyt yhdistyksen olemassaolosta. Hän kiittää Leena

Linnovaaraa siitä, että tämä on Uusimaa-lehdessä kertonut yhdistyksestä.

– Muutin Aasiaan ollessani noin 17-vuotias ja olen tottunut näkemään valtavasti eri uskontoja ja uskontokuntia. Olen ollut itse asiassa vapaa-ajattelijana jo nuoresta pitäen. Olen todella mielissäni, että saimme tänne uskonnottomien hautausmaan, Takayama kertoi.

Hänen mielestään yhdistys voisi näkyä paremmin julkisuudessa, jolloin siihen varmasti liittyisi paljon enemmän väkeä ja myös nuoria. Takayaman mukaan nuoretkin kyllä ajattelevat omilla aivoillaan ja rohkeasti kartoittavat erilaisia vaihtoehtoja.

– Olen kertonut avoimesti olevani vapaa-ajattelijana ja ateisti. Minulla on myös perheen tuki, hän jatkoi.

Takayama on naimisissa japanilaisen miehen kanssa, joka myös on uskonnoton.

TURUSSA VANHOJA JA UUSIA KASVOJA

Turussa vierailin 22.11.2008 ja 28.11.2009.

Jälkimmäisellä kerralla pitkäaikainen yhdistyksen puheenjohtaja, liittohallituksen entinen varajäsen ja nykyinen varsinainen jäsen Tauno Lehtonen luovutti puheenjohtajan nuijan nuoremmalle Mikko Mäkilälle.

Turun yhdistys järjestää pari kertaa vuodessa keskustelutilaisuuksia, joissa käy mukavasti väkeä myös

yhdistyksen ulkopuolelta. Tauno Lehtonen kertoi, että yhdistys on jo yli 70-vuotias. Jäsenmäärä oli vuonna 2008 vajaa kuusikymmentä, mutta viime kesän ateistibussikampanjan myötä uusia jäsenhakijoita tuli lisää.

– Yritämme kehittää yhdistyksen toimintaa edelleen ja toivomme jäsenistön osallistuvan tähän, Lehtonen esitti.

Hallitus tarvitsee haastateltavan mukaan jatkuvasti hyviä vinkkejä jäseniltä. Jos ja kun hallitus toiveita toteuttaa, jäsenistön soisi olevan siinä mukana ja osallistuvan tilaisuuksiin.

Satu Huhtanen-Pere kertoi etsineensä internetistä sopivia harrastuksia ja löytäneensä vapaa-ajattelijat sitä kautta.

– Tällaiset asiat ovat aina kiinnostaneet minua ja yhdistys vaikutti mielenkiintoiselta. Se vastaa omaa aatemailmaani. Opiskelin filosofiaa neljä vuotta ja vaihdoin juuri alaa.

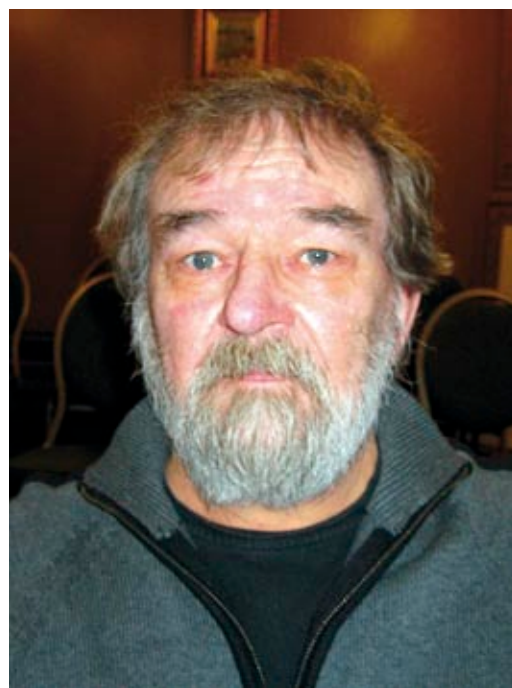
Huhtanen-Pere kertoi olleensa ateisti käytännössä aina. Hän on kyllä käynyt rippikoulun suhteellisen vastahakoisesti.

Mikko Mäkitalo tuli mukaan toimintaan 90-luvun puolivälin tienoilla. Silloin Turun Vapaa-ajatteli-joilla oli keskustelukerho, joka kokoontui kaksi kertaa viikossa.

– Luin sanomalehdestä ilmoituksen kokoontu-

TARJA TAKAYAMA

JUKKA JOHANSSON

SATU HUHTANEN-PERE

TAUNO LEHTONEN

MIKKO MÄKITALO

misesta ja lähdin katsomaan, mitä siellä puhutaan. Ihan mukavia ja järkeviä siellä puhuttiin. Liityin yhdistykseen ja aika pian päädyin hallitukseen. Välillä puheenjohtajaksi asti.

Mäkitalo toimi puheenjohtajana vuodesta 1998 aina vuoteen 2005. Sen jälkeen puheenjohtaja oli Lasse Pitkäniemi ennen Lehtosta ja nykyistä puheenjohtajaa Mikko Mäkistä.

Riitta Parviainen on aina ollut ateisti, mutta hänkin on käynyt rippikoulun ja osallistunut uskontotunneille.

– Erosin kirkosta heti kun se oli mahdollista. Vapaa-ajattelijoihin minut huijasi Taukka (Lehtonen).

Lehtonen kommentoi taustalta, että ”nyt tunnet itsesi huijatuksi”. Parviainen kertoi toimineensa Turun yhdistyksessä työllistettynä osa-aikaisena toiminnanohjaajana melkein puolitoista vuotta.

– Taukka pistää minut aina tekemään kaikki hommat, haastateltava vitsaili.

Haastatteluhetkellä viime vuonna yhdistyksen sihteerinä toiminut Jukka Johansson erosi vanhempiensa mukana kirkosta joskus 1950-luvun alussa.

Uskontotunneilla hän on käynyt, muttei rippikoulua.

– Uskontotunneilla kävin sen takia, että 50-luvulla ei ollut yleisessä tiedossa, että uskontotunneille ei ole pakko osallistua. Muuta vaihtoehtoa ei ollut. Ateisti olen ollut niin kauan kuin olen jotain ymmärtänyt. En ole koskaan uskonut mihinkään jumaliin, enkä varmaan tule uskomaan, haasteltava kertoi.

Antti Virtanen oli liittynyt yhdistykseen noin vuosi ennen haastattelua. Hän tuli mukaan Tauno Lehtosen lähettämän kiertokirjeen myötä. Siinä yhdistyksen jäseniä pyydettiin tuomaan mukanaan tilaisuuksiin ainakin yksi mahdollinen jäsen.

– Olen kyllä ollut tietoinen siitä, että tällainen yhdistys Turussa on, mutta ei vain aikaisemmin ole tullut liittyttyä. Ateisti olen ollut ainakin neljä-viisikymmentä vuotta.

Turun yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin 28.11.2009 siis Mikko Mäkinen. Hallituksen jäseniksi valittiin Vesa Niemi, Mikko Mäkitalo, Jouni Kokkonen, Jukka Johansson, Antti Virtanen, Riitta Parviainen sekä Tauno Lehtonen ja varajäseniksi Jussi Valonen, Päivi Kivikoski sekä Ritva Ahonen. ■

ANTTI VIRTANEN

Mikko Mäkinen, Turun yhdistyksen puheenjohtaja vuodelle 2010.

KUINKA KAUAN OLET OLLUT JÄSEN?

Liityin mukaan toimintaan pari vuotta sitten. Ensiksi Satakunnan Vapareihin ja helmikuussa 2009 muuton yhteydessä Turkuun paikallisen järjestön toimintaan mukaan. Sitä ennen oli varmaan aika normaali tilanne eli tiesin kyllä Vapaa-ajattelijoista, mutta en sen kummemmin ollut ottanut selvää toiminnasta. Liittytyäni aloinkin sitten ahmia kaikkea mahdollista tietoa yhdistyksestä ja tässä sitä nyt ollaan. Eli halu tulla toimintaan konkreettisesti mukaan oli kova.

MILLAISIA SUUNNITELMIA SINULLA ON TULEVALLE KAUDELLE?

Tarkoituksena olisi ensiksi panostaa yhä enemmän viestintään, niin jäsenille kuin mediallekin. Myös nykysteknikan suomat mahdollisuudet tarkastetaan kunnolla, esim. Facebookin oma ryhmä. Myös muut tavat tavoittaa niin jäseniä kuin tulevia jäseniä

katsastetaan kunnolla. Voi olla, että tulossa on mm. blogia yms. Myös kotisivujen uudistaminen olisi paikallaan, mutta kaikki tämä ajallaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita että unohdettaisiin vanhat keinot eli kirjeet jäsenille tulevat myös näyttelemään suurta osaa viestinnässä. Kirjeen saaminen on kuitenkin jo sen verran harvinaista herkkua nykypäivänä, ettei sen tuomaa lisäarvoa viestintään pidä väheksyä. Kaiken kaikkiaan hieno tavoite olisi saada yhdistykselle yhä enemmän näkyvyyttä, enemmän jäseniä ja suurempi saavutettavuus. Hienoja tavoitteita, mutta kaikki saavutettavia.

Keskustelutilaisuuksia on varmasti tulossa ainakin kaksi kappaletta. Niin keväällä kuin syksylläkin. Aiheet ovat vielä hakusessa, mutta eiköhän me tulevan hallituksen kanssa vetävät tilaisuudet saada järjestettyä. Turun Vapaa-ajattelijoiden historiikin toteutusta aletaan tarkastella kunnolla heti vuoden alusta lähtien. Kuitenkin sen verran mielenkiintoista materiaalia ja historiaa löytyy, että tarve olisi saada nämä kaikki kansien väliin.

Muita katsastamisen arvoisia tulevia tapahtumia

on mm. Turku 2011-kulttuuripääkaupunkivuosi. Tapahtumat alkavat jo ensi vuonna, joten meidänkin pitää yrittää tuoda tämän kautta toimintaamme esiin, kun kerran kaupunki siihen rohkaisee.

Tarkemmin ensi vuoden toiminta saa muotonsa tietysti tammikuussa, kun pääsemme hallituksen kanssa istumaan alas ja miettimään uusia metkuja.

MITEN VAPAA-AJATTELUA TULISI KEHITTÄÄ TAI PÄIVITTÄÄ?

Viestintää ja tiedotusta pitäisi parantaa reippaasti. Itse olen törmännyt useisiin ihmisiin, jotka eivät ole yksinkertaisesti löytäneet tarpeeksi tietoa Vapaa-ajattelijoista. Myös yhä nuorempiin jäseniin olisi hyvä panostaa, tosin nykyisiä jäseniä unohtamatta. Nykymedia ja maailmakin muuttuu niin nopeasti, että yhä uusia ”osaajia” pitäisi saada toimintaan mukaan. Ehkä voisimme jopa vielä painottaa sitä, että olemme tosiaan kaikkien uskonnottomien asialla. Riippumatta mikä poliittinen, seksuaalinen yms. suuntautuneisuus on. Olisi myös hyvä muistaa, että olemme poliittisesti sitoutumaton järjestö. ■

Eroakirkosta.fi

Heikki Orsila

Kirkon jäsenmäärä alitti 80% kansasta marraskuussa! Edelliseen kymmeneen prosenttiyksikköön meni melkein 30 vuotta, mutta seuraavat kymmenen prosenttiyksikköä voivat mennä jo vuoteen 2020 mennessä. Vielä vuonna 1981 evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului 90 prosenttia suomalaisista ja 85 prosenttia vielä vuonna 2000.

Myös kastettujen osuus on laskussa. Ennakko-tietojen mukaan kasteiden määrä on Helsingissä vähentynyt 2,5 prosenttia ja Tampereella peräti 5 prosenttia verrattuna viime vuoteen. Jos kehitys jatkuu samana koko maassa, kastettujen osuus syntyneistä putoaa alle kirkkoon kuuluvien osuuden parissa vuodessa. Syy on kirkon jäsenkunnan painottumisen vanhempiin ikäluokkiin.

Tänä vuonna suurista kaupungeista eniten on erottu Helsingissä (3950), Tampereella (1750) ja Espoossa (1554). Väkilukuun suhteutettuna eniten suurista kaupungeista on erottu Tampereella (0,83% väkiluvusta), Oulussa (0,79%) ja Lahdessa (0,78%). Paikkakunnan koko vaikuttaa eroamistahtiin. Mitä suurempi paikkakunta, sitä enemmän eroja tehdään myös suhteessa asukaslukuun. Vilkkaimmin eroavat 18-vuotiaat nuoret. Heitä on noin 10% eroajista. Näistä 40% eroaa ensimmäisen kuukauden aikana täytettyään 18 vuotta. Eroajista 75% on alle 40-vuotiaita, ja 41% on naisia.

Vuoden yllättävin poikkeus on ollut eroalto Imatralla. Kohua herättänyt Imatran kirkkohera Marja-Sisko Aalto palasi virkaansa, mistä seurasi paljon keskustelua lehdistä. Imatran eroalto on jatkunut ainakin marraskuun loppuun asti. Viime vuoden lokakuussa Imatralla erosi 29 palvelun kautta, ja marraskuussa 72. Tänä vuonna vastaavat lukemat ovat 73 ja 146. Eroaminen on kaksinkertaistunut. Yllättävää on myös se, että kirkosta eroajan keski-ikä Imatralla marraskuussa on 46 vuotta, kun se vielä syyskuussa oli 32 vuotta. On mahdollista, että vanhempi konservatiivisempi sukupolvi on jättämässä kirkon.

Kirkollisveroa maksetaan koko vuodelta sen pe-

rusteella kuuluuko henkilö vuoden alussa kirkkoon. Tämä näkyy eroamisen kasvuna vuoden loppua kohti. Vuoden 2008 viimeisenä päivänä eroajia oli yli tuhat, kun keskimäärin palvelun kautta erosi noin 130 henkilöä/päivä.

Eroaminen on taas alkanut kasvamaan loppuvuodesta. Kaiken kaikkiaan vuosi 2009 on noin viidenneksen jäljessä vuotta 2008. Loppuvuoden eroalto toivottavasti parantaa tilannetta.

Palvelu sai syyskuussa tietoa kolmelta henkilöltä, jotka olivat yrittäneet erota vuoden 2007 viimeisenä päivänä, mutta verottaja ei halunnut hyväksyä heidän kirkollisverovapauttaan vuodelle 2008. Virhe koski noin 500 henkilöä. Jori Mäntysalo selvitti asian meille suosiollisesti viranomaisten kanssa. Virhe korjattiin automaattisesti kaikille 500 henkilölle eikä heidän tarvinnut tehdä enempää asian korjaamiseksi. Tämän jälkeen tiedotimme asiasta. Virhe ei koskenut vuoden 2008 viimeisenä päivänä eronneita. ■

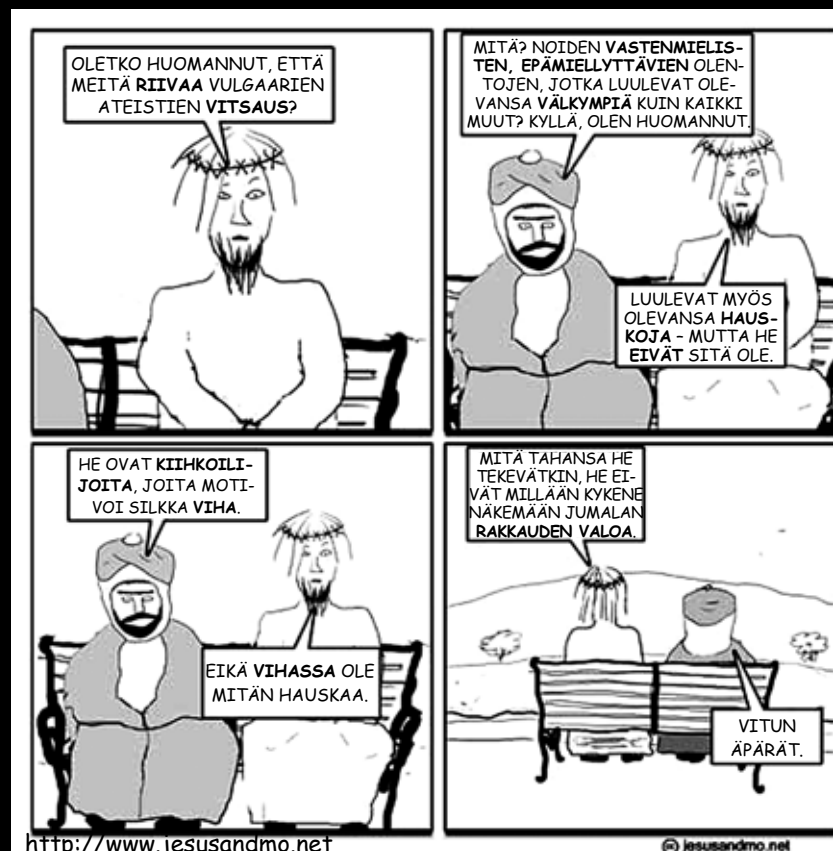

Kirjoittaja on Eroakirkosta.fi:n tiedottaja.

LIITTOVALTUUSTON OUTOJA VALINTOJA

Liittovaltuusto valitsi kokouksessaan 21.11.2009 liittohallituksen varsinaiseksi jäseneksi Tauno Lehtosen ja häneltä vapautuneelle paikalle Robert Brotheruksen varajäseneksi Paula Vasaman. Päätös Vasaman valinnasta on hyvin omituinen, koska keväällä irtisanottuna hän on riitauttanut irtisanomisperusteet ja ajaa oikeuksiaan oikeusteitse. Vasama on siis oikeusjutussa nyt molemmilla puolilla.

http://www.jesusandmo.net

© jesusandmo.net

Missä kangertaa?

Vesa Koivisto, Kainuun Vapaa-ajattelijat

Mitä liitossa on meneillään! Aikaisempi uskontojen arvostelun ja tieteellisen tiedon puolustamisen linja on kovaa vauhtia kääntymässä puoluepolittiseksi taistelukentäksi. Tieteelliseksi maailmankuvaksi tarjotaan islamilaisiin kohdistuvaa kansallisuusvihaa. Puurot ja vellit ovat menneet pahasti sekaisin.

Vapaa Ajattelijassa 3/09 Kauko Tuovinen asetti asiallisen kysymyksen siitä, kuinka paljon Israelin politiikassa vaikuttaa heidän uskonossaan ilmenevä luvattu maan ja kansan teoria. Täällä Suomessa kaikki kristilliset uskonsuunnat pitävät sitä oppinsa kulmakivenä Uuden Testamentin lisäksi. Ne hyväksyvät ehdotta jumalallisenä tekona ”heprealaisien” sodat ja karkeat joukkomurhat kanaanilaisia heimoja vastaan. Suomi 24:n uskontokeskustelupalstoilla suorastaan ihannoidaan Jahven (k-uskossa Jahve esiintyy nimellä Kristus tai Jumala) murhanhimoa.

Tuovisen jutussa ei ilmennyt antisemitismin hiventäkään. Joskin hänen vastineensa, 5/09, toiseksi viimeinen kappale oli omituinen.

Kirjailija Pentti Niskanen saattaa olla hyvä kirjailija. En tunne. Mutta hänen Tuovisen arvostelunsa lehdessä 4/09 alitti riman tullen menen. Se oli ala-arvoinen, tarkoitushakuisia asiavirheitä sisältävä puoluepoliittinen vuodatus. Niskanen osoitti tietämättömyytensä kristinuskon ja mooseksenuskon olemuksesta, mutta ”tiesi” Suomen vasemmiston olevan salaliitossa islamin kanssa!

Niskasen juttu ei kaippa enempää kommentteja. Jokainen voi lukea sen uudestaan.

Liiton lehdestä tehdään yhden puolueen äänenkannattajaa. Näyttää siltä kuin väenväkisin jokaisen sopivaan rakoon nostetaan puoluetta ja puolue-

een edustajia. Perässä seuraa puheenjohtajan henkilöltä rakentaminen ja joka sattuu olemaan mainitun puolueen jäsen. Esille nousee kuva; yksi liitto, yksi lehti, yksi puolue, yksi puheenjohtaja.

Vasemmisto yleensä on arvostelun kohteena. Jos halutaan liiton historiaa mainita, miksi ei voida olla rehellisiä. Kommunistit ja muut vasemmistolaiset olivat vuosikymmeniä liiton kantavia voimia. Viime aikoina liittoon on liittynyt jäseniä lähes kaikista puolueista ja yhteiskuntaryhmistä.

Lehdessä on mainioita arvosteluja islamista. Siellä esiintyy kuitenkin selvästi islamin arvostelun rinnalla islamilaisten kansalaisten leimaamista yleensä. Ei kai suinkaan liittoa olla tekemässä maahanmuuttovihaajien apujärjestöksi!

Tosiasia on, että raamattu on monta astetta murhanhimoisempi ja epäeettisempi kuin koraani. Tämä pitäisi tuoda esille. Toinen kysymys on, mitä uskonon nimissä on tehty ja mitä nyt tehdään.

Liitto on puolueisiin sitoutumaton järjestö. Sen jäsenenä voi olla eri puolueidenkin jäseniä. Toiminnan sisältö on uskonnon olemuksen miettimyksen kritiikki ja tieteellisen maailmankuvan edistäminen.

Suomessa suurin taikauskoa puolustava järjestö on evl.kirkko ja muut UT:hen perustuvat liikkeet. Arvostelemalla kristinuskkoa, arvostelemme samalla islamia. Perusdogmit molemmissa uskonnoissa ovat samat. Ei ole hyvää suomalaista kristillisyyttä ja ilkeää islamilaisuutta. Taikausko on taikauskoa.

Liitto ei ole kieltämässä uskontojen harjoittamista. Se haluaa ne samalle viivalle sekä uskontojen tunnustuksellisen opetuksen kieltämisestä kouluissa sekä valtion ja kirkon eroa toisistaan. ■

Liiton ja lehden linjasta

Toimitus

Vesa Koivisto esittää, että ”tieteelliseksi maailmankuvaksi tarjotaan islamilaisiin kohdistuvaa kansallisuusvihaa.” Islamilaiset ei ole kansa eikä lehdessä julkaista vihaan yllyttävää materiaalia. Lehdessä on ollut mm. liberaalien muslimien haastatteluja ja sen ohella asiallista islamkritiikkiä. Tämän Koivisto itsekin toteaa.

Lehti tarjoaa julkaisukanavan monenlaisille ajatuksille, kuten Kauko Tuoviselle ja Pentti Niskaselle. Lehdessä julkaistut mielipiteet eivät tietenkään edusta liiton virallista kantaa – eivätkä lehden kantaa.

Koiviston mielestä lehdestä tehdään yhden puolueen äänenkannattajaa. Lisäksi hän väittää, että lehdessä arvosteltaisiin yleensä vasemmistoa. Viime lehdessä oli Vihreiden Rosa Meriläisen haastattelu. Tätä ennen esimerkiksi Väinö Voipio -palkinto annettiin SDP:n Erkki Tuomiojalle, jota samalla haastateltiin. Tuolloin kukaan ei syyttänyt lehteä kallistumisesta sosiaalidemokratiaan. Se olisikin ollut aiheeton. Lehti, kuten liittokin, on puoluepoliittisesti sitoutumaton ja haastattelut tehdään sen perusteella, miten ihmiset ovat julkisuudessa profiloituneet uskonnottomuuden edistämisessä. Mitä tulee ”yleensä vasemmiston kritisoimiseen”, lehdessä julkaistussa Ville Rannan haastattelussa kritisoitiin myös maahanmuuttovastaista ideologiaa.

”Puoluepoliittisesti sitoutumaton” voidaan tulkita monella tavalla. Tällä hetkellä liiton tulkinta on sellainen, että aktiivitoimijat voivat olla myös puolueaktiiveja. Vastakkainen esimerkki on vaikkapa ortodoksinen kirkko, joka ei salli papeilleen politiikkaan osallistumista. On tietysti mahdollista seuraavassa liittokokouksessa etsiä myös VA-liitolle sellaista johtoa, jolla ei ole puoluepoliittisia kytköksiä. Ikävää toki on, jos yksittäiset yhdistysten jäsenet haluavat

kieltää esim. hallituksen jäseniltä politiikassa toimimisen. Moni istuvan hallituksen jäsen, joskaan ei puheenjohtaja, toimii puolueensa edustajana kunnan- tai kaupunginvaltuustossa. Koivisto tuskin vakavissaan esittää, että näiden henkilöiden tulisi erota joko puolueestaan tai liiton luottamusasemasta.

Lehti ei pyri olemaan minkään puolueen äänitorvi. Toisaalta erityisesti ei ole haettu tasapainoa. Esimerkiksi Tuomiojan vastapainoksi ei nimenomaisesti otettu Kokoomuksen jäsenen haastattelua. Ajan myötä eri puolueiden jäsenet pääsevät esille, kunhan ketään ei nimenomaan syrjitä haastateltavien ym. haettaessa. Kuten todettua, haastattelut tehdään ei-puoluepoliittisin perustein.

Koivisto kysyy, ollaanko liittoa mahdollisesti tekemässä maahanmuuttovihaajien apujärjestöksi. Ei tietenkään. Toisaalta liitto puolustaa sananvapautta. Se tarkoittaa myös vapautta sanoihin jotka loukkaavat. Esimerkiksi Halla-ahon sananvapautta tulee puolustaa niiden jotka ovat samaa mieltä ja aivan erityisesti niiden, jotka ovat eri mieltä.

Koivisto väittää, että ”tosiasia on, että Raamattu on monta astetta murhanhimoisempi ja epäeettisempi kuin Koraani.” Tämä ei pidä paikkaansa. Raamatussa on VT:n puolella kansanmurhia, mutta toisaalta UT:ssa pasifistisiakin kohtia. Koraanistakin löytyy rauhaa kannattavia kohtia, mutta vähemmän.

Lopuksi puheenjohtaja ja Vapaa Ajattelijan päätoimittaja Jussi K. Niemelä esittää liittovaltuuston pyynnöstä pahoittelut niille vapaa-ajattelijoille, joita haastattelu Vihreässä langassa taannoin loukasi. Niemelä pyrkii jatkossa esittämään kritiikin rakentavammin ja yksilöimään ne henkilöt, joita hän pitää liiton toimintaa haittaavina riidankylväjinä. Näitä henkilöitä puheenjohtaja tarkoitti hörhöillä. ■

Vapaa Ajatteliija 6/2009 sisällysluettelo:

Jussi K. Niemelä: Pääkirjoitus: **Uudistuva vapaa-ajattelu**

Aki P. Lehtinen: **Julkinen väittely valaisee hämärän**

Jaakko Wallenius: **Joulu ilman Jeesusta**

Timo Poranen: **Uskonnon opetuksen ongelmia**

Heta Saxell: Ateistin arkea ja juhlaa: **Uskomattomia tapoja**

Tauno Lehtonen: **Joulu ja tähti**

Iivi Anna Masso: **Ideologiat uskonnoiksi**

teutori: **Fasismista**

Jussi K. Niemelä: **Vapaa-ajattelun kasvot lähikuvassa 3**

Heikki Orsila: **Eroakirkosta.fi**

Uskomatonta mutta totta!

Jeesus ja Mo

Keskustelua:

Vesa Koivisto: **Missä kangertaa?**

Toimitus: **Liiton ja lehden linjasta**

Lähetätkää minulle lisätietoja

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Tilaan Vapaa Ajatteliija -lehden

☐

Haluan liittyä jäseneksi

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Valitse jäsenyhdistyksesi edelliseltä aukeamalta:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

SÄHKÖPOSTI _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI